

Borbála-napi szentmise és szakestély Borsodban

A miskolci Minorita templomban 2002. december 7-én este szentmisére gyűltek össze a megye bányászainak képviselői, közéleti személyiségek és hívek. *Kartal Ernő* minorita szerzetes örömmel állapította meg, hogy évek óta milyen sokan vesznek részt ezen a szentmisén. Isten áldását kérte e nehéz szakma képviselőire, hogy a nem túl derűs jövőkép ellenére bízni, hinni tudjanak a kibontakozásban.

A misén idén is végeztek szolgálatot egyesületünk bányász egyenruhás tagjai. Felajánlások az oltárra tették és megáldották a hagyományos bányász jelképeket; a bányászlámpát, a bányászfokost, és a bányász kobakot, és a Borbála szobor mellett őrt álltak a bányász zászlóval. A szentmise hagyományosan a lyukóbányai bányász zenekar által eljátszott bányász himnusszal ért véget.

A szentmise után az OMBKE borsodi csoportja és a Borsodi Bányász Hagyományokért Alapítvány szervezésében a közeli Fortuna étteremben folytatódott az ünneplés előbb vacsorával, ahol *Törő György* a helyi szervezet titkára köszöntötte a meghívottakat, külön kiemelve egyetemünk, a társszervezetek és a helyi közélet képviselőit. A vacsora után *Markó István* praeses vezényletével hagyományos szakestélyre került sor, melyen ezúttal még a komoly poharat is feledve, mindennapjainkról inkább csak humorosan, legfeljebb kicsit szatirikus hangvételben emlékeztek meg a szót kérő egyetemi, bányakapitánysági, volt Putnok bányai felszólalók. Hagyományos dalaink közös éneklése közben a szakestélyt külön köszöntötték a megjelent erdész és kohász vendégek. A bányász -, erdész -, kohász himnuszok eléneklése csak a szakestély hivatalos részét zárta be, a további ünneplést nem.

Kárpáty Erika

Borbála-napi koszorúzások

A hazai uránbányászat okozta környezeti károk felszámolását és az érintett területek rekultivációját végző MECSEKÉRC Rt., a termelést és feldolgozást végző hajdani Mecseki Ércbányászati Vállalat jogutódja a Borbála naphoz kötődően megkoszorúzta a kővágószőlősi Uránbányászati Gyűjtemény udvarán lévő – a munkavégzés során életüket vesztett bányászok emlékére felállított – emlékművet. A megemlékezésen részt vettek még aktív és már nyugdíjas dolgozók, koszorút helyeztek el a MECSEKÉRC Rt. vezetősége, a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány és Kővágószőlős polgármestere.

Ezt követően a résztvevők a volt IV. sz. légakna helyén felállított emlékkőnél is koszorúzással tisztelegtek az 1000 m-es mélységig lehatoló, kemény és dicsőséges éveket megélt uránbányászatról és az azt művelő bányászokról. A mára már betömedékelt akna helyét emlékkövek jelölik, és tanúsítják azt a szilárd elhatározást, hogy ennek a rövid időt megélt bányászati ágazatnak az emlékét méltóképpen megőrizzük.

Berta József

Borbála Szakestély a Mecseken

A Mecseki Szervezet, hagyományaihoz hűen, ebben az évben is megrendezte Szent Borbála napi szakestélyét. A nagy múltú Széchenyi akna adott otthont a Kő-Szén Kft. által rendezett és a Mecseki Bányavagyon Hasznosító Rt. valamint a MECSEKÉRC Rt. által is támogatott rendezvénynek, amelyet megtisztelték jelenlétükkel társszakmánk, az erdészet képviselői is.

A mélyművelésű bányák nélkül maradt szén- és uránbányászok a hagyományoknak megfelelő keretek között bizonyították ismét, hogy bár hajszálaik erősen fehérednek, rojtos vállú, bársonygallérú kabátjuk begombolása már sok esetben problémát jelent, de nótázásban még most sem vullanak szégyent.

A Szakestély alkalmából korszó került kiadásra, amelynek kellő felülvizsgálata *Balás László* alias Pajesz és *Szomolányi Gyula* alias Csibukos egymást váltó praeses-ek kellő számú „egs” elrendelése által meg is történt.

A komoly poharak megtartása után vidám hozzászólások fokozták a virsli és a hagymás zsíros kenyér által megalapozott, árpaléval átítatott jókedvet.

A Szakestély végén a Gaudeamus igitur kezdetű dalt már a megkeresztelt és farbőrön átbillett új firmatársunkkal, Rákóczi Istvánnal alias Dr. Küvé-vel együtt énekelte el az Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák Fényes Koszorúja.

Berta József

Borbála-napi ünnepség

Hévízen, 2002. november 29-én, a Bányavállalkozók Országos Egyesülete szakmai előadásal egybekötve tartotta Borbála-napi ünnepségét.

Dr. Esztó Péter (MBH) megemlékező beszédét követően dr. Katona Gábor (GKM) az EU-hoz való csatlakozás bányászati kérdéséről tartott igen értékes, nagy szakmai tartalommal összeállított előadást.

Az ünnepség fogadással zárult.

Dr. Horn János

Borbála-napi megemlékezés Nógrádban

Ünnepi szentmisével kezdődött Salgótarjában a főplébánián az OMBKE által hagyományosan megrendezett Borbála-napi ünnepség,

melyet az idén a nyocvanéves Salgótarján rendezvénysorozatának egyik záró eseményeként tartottak meg a Bányamúzeumban, december 6-án.

A kohász fúvószenekar kellemes dallamokkal hívogatta az ősi szakmák mai művelőit, tisztelőit, a régi kohászok és bányászok leszármazottait. A megjelenteket *Törőcsik István*, a helyi szervezet titkára köszöntötte, majd a Pódium Stúdió előadói színvonalas műsort adtak. A bányászemlékműnél koszorút helyeztek el a Bányászszakszervezet képviselői, az OMBKE helyi vezetői és magánszemélyek is, valamint Salgótarján megyei jogú város polgármesteri hivatala. A múzeum falán dombormű őrzi id. dr. Chorin Ferenc és ifj. dr. Chorin Ferenc több mint ötvenéves munkásságát. A leszármazottak nevében koszorút helyeztek el az emlékműnél.

A megemlékezés a könyvtárteremben folytatódott, ahol *Józsa Sándor* elnök köszöntötte a megjelenteket. *Dr. Szvircsék Ferenc* NTM múzeumigazgató „A Szent Borbála ünnep hagyománya a nógrádi bányászatban” címmel tartott előadást. Utána az estébe nyúló kötetlen beszélgetés következett „fehér” asztal mellett.

Vajda István

Borbála-napi megemlékezések Ajkán

Az OMBKE Bakonyi Csoportjának Borbála napi megemlékezése december 04-én 16.00 óra körül a tósokberéndi róm. kat. templomban kezdődött. A szentmise előtt *Hajnáczky Tamás* a csoport elnöke történeti értékű emlékbeszédében méltatta a Borbála kultusz jelentőségét az európai kulturális és társadalmi élet fejlődésében.

A mise után a Bányászati Múzeumban az OMBKE Bakonyi Csoport nevében *Tamaga Ferenc*, *Hajnáczky Tamás* és *Káldi Zoltán* megkoszorúzták a bányász-erőműves áldozatok emlékművét.

Ezt követően a program a Park Vendéglőben folytatódott, ahol *Hermann György*, a Biztonságttechnikai Szakcsoport vezetője tartott előadást a mélyművelésű és külszíni bányák biztonsági helyzetéről, a balesetek alakulásáról az 1995-99 közötti időszak részletes statisztikai adatai alapján. *Hajnáczky Tamás* a Bakonyi Csoport éves tevékenységét ismertette. A 61 tagú csoport viszonylag mozgalmas évet tudhat maga mögött Jó érzés volt hallani, hogy a területeinken bezárt bányák közösségei őrzik a bányász hagyományokat. Énekkarok, zenekarok, nyugdíjas klubok öntevé-

keny mozgalmá jelzi, hogy a bányász múlt a jelenben tovább él. Jó hangulatú baráti beszélgetéssel zárult a Bakonyi Csoport Borbála-napi megemlékezése.

December 6-án tartotta a Bakonyi Erőmű Rt. vezetősége ill. közössége az immár hagyományos Borbála napi ünnepséget. Délután 14.00 h-kor koszorúzás volt a Bányászati Múzeumban az áldozatok emlékművénél. A Himnusz elhangzása után a Részvénytársaság koszorúját *Németh Frigyes* vezérigazgató és *Tamaga Ferenc* bányászati igazgató, szakosztályunk elnöke helyezte el. Ajka város nevében *Schwarz Béla* polgármester és *Mádai Péter* alpolgármester koszorúzott. Az érdekvédelmi szervezetek koszorúját *Ferenczi Zoltán* az Üzemi Tanács elnöke, a Bakonyi Erőmű Rt. BDSZ elnöke, *Kapuvári István*, a Független Szakszervezet Szaktanács elnöke és *Klujber Miklós*, Balinka Bánya BDSZ alapszervi titkára helyezték el.

A megemlékezés az erőmű Művelődési Házában folytatódott, ahol elsőként *Tamaga Ferenc* köszöntötte a résztvevőket, vendégeket. Rövid beszédében megemlítette, hogy bár sikeres gazdasági évet zárt a társaság, a piaci viszonyok kihívásai erősödnek, fokozott terhet jelentenek a bányász-erőműves közösségre. *Hajnáczy Tamás* hozzászólásában arról beszélt, hogy a bányász közösség 1990-től mindent megtett azért, hogy a Borbála kultuszt ébren tartsák. Gratulált a kitüntetetteknek, sikeres Boldog Új Évet kívánt a részvénytársaság közösségének.

Németh Frigyes vezérigazgató az éves gazdasági eredményeket értékelte. Következetes, kemény költséggazdálkodással és a szükséges, kényszerű létszámcsökkentéssel tudott talpon maradni a társaság. Üzleti szinten valójában az utóbbi évek egyik legjobb eredményét érték el, ám nagyon nehéz körülmények között. Mindezek együttes eredménye, hogy még működnek a bányák és az erőmű.

Ez után *Németh Frigyes* kitüntetések és azal járó jutalmakat adott át:

Riethmüller Ármin Emlékérmeket kaptak: *Gansperger Zoltán, Szatmári Gábor, Zakály Ottó, Sosna Franciszek, Ládi Jánosné*. Vezérigazgatói Dicsérő Oklevelet kaptak: *Pató János, Marek Zoltán, Ferenczi Zoltánné, Makkos Géza, Bakos Ferenc, Cseh Mihály, Kovalik István*. *Hajnáczy Tamás* december 4-én Dunaújvárosban a központi Borbála-napi ünnepségen vette át a Szent Borbála Emlékérmeket.

Az ünnepi megemlékezést állófogadás és jó hangulatú estébe nyúló beszélgetés követte.

Kozma Károly

Szent Borbála-napi ünnepségek Tatabányán

A Szent Borbála napot megelőző szombaton a tatabányai Árpád Hotel nagytermében a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány, az OMBKE Tatabányai Szervezete és a Péch Antal Műszaki Szakközépiskola és Gimnázium immár 23. alkalommal rendezte meg a hagyományos, Szent Borbála napi bált. *Szabó Csaba* az OMBKE Tatabányai Szervezetének elnöke, a bál védnöke köszöntötte a mintegy 120 bányász egyenruhába és ünneplőbe öltözött résztvevőt, majd a bányáslámpa meggyújtásával kezdetét vette a vacsora és a tánc, amit hajnalig csak az éjféle krampampuli, és a Bányász Himnusz elénekélése szakított meg.

December 4-én, Szent Borbála napján a Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának hagyományos ünnepi közgyűlésén *Bencsik János* polgármester ünnepi beszéde után Díszpolgári címet és az Ezüst Turul-díjat adott át. A város fejlesztése, szellemi és tárgyi értékeinek gyarapítása terén nyújtott kiemelkedő teljesítménye elismerésül *Szabó László* – az OMBKE Tatabányai Szervezetének tagja – részesült Ezüst Turul-díjban.

Délután ötkor a város központjában lévő Szent Borbála szobornál a Bányász Fúvószenekar térzenével köszöntötte a gyertyagyújtásra érkező, bányász egyenruhába öltözött ünneplőket és az érdeklődőket, akik ezután az Óvárosi templomban 18 órakor kezdődő szentmisére mentek.

A nap befejezéséért Tatabánya Város Önkormányzata, az OMBKE Tatabányai Szervezete és a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány a West Étteremben látta vendégül ünnepségsorozat résztvevőit, ahol a késő estig tartott a kötetlen, baráti beszélgetés.

Antal István

Egyesületi ügyek

Az OMBKE választmányának ülése

A választmány az év utolsó ülését Budapesten a MOL Rt. meghívására, annak székházában 2002. december 2-án tartotta *dr. Tolnay Lajos* elnökleletével.

Első napirendként *Hernádi Zsolt*, az OMBKE egyik legnagyobb pártoló tagvállalatának elnök-vezérigazgatója a MOL Rt. stratégiájáról tartott előadást. A MOL jelenleg Közép-Európa egyik legnagyobb olajipari vállalata, a hatékonyságának, jövedelmezőségének növelése érdekében létszámcsökkentést, nemzetközi kutatás csökkentést hajtott végre, hogy a gáz üzletág nehézségeit ellensúlyozza. Ugyancsak törekszik a kereskedelmi tevékenységének, kúthálózatának további kiterjesztésére a környező országokban. Emellett a hanti-manyi területen a kőolaj kitermelést is meg kívánják duplázni. *Hernádi Zsolt* hangsúlyozta, hogy a magyar lakosság „gázfüggősége” túl nagy, 60-70 %-os. A kérdésekre, hozzászólásokra reagálva úgy nyilatkozott, hogy az OMBKE-t és a BKL Kőolaj- és Földgáz-t továbbra is támogatja a MOL.

A meghívóban meghirdetett 2. napirendi pontot annak előadója, *Dr. Böhm József* akadémia miatt egy későbbi választmányi ülésre halasztották.

A választmány néma felállással adózott a közelmúltban elhunyt *Dr. Tóth Miklós* aranyoklevelés bányamérnök és *Egerszegi János* okl. kohómérnök, tiszteleti tagok emlékének.

A további napirendek tárgyalása során a választmány az alábbi határozatokat hozta:

V. 9/2002 sz. határozat:

A Választmány jóváhagyja az Érembizottságnak a 2003 évi küldöttgyűlésen kiosztható egyesületi kitüntetések keretszámaira vonatkozó előterjesztését (*egyhangúlag*).

V. 10/2002 sz. határozat:

Az OMBKE 2003 évre szóló egyéni tagdíja:
teljes összegű tagdíj 5000 Ft/év
a 70 éven aluli nyugdíjasok és a házastársak tagdíja 2500 Ft/év
a 70 évet elérő, illetve a 70 éven felüliek és a diákok tagdíja 500 Ft/év
a tiszteleti tagok tagdíja önkéntes
(*1 ellenszavazattal és 1 tartózkodással*).

V. 11/2002 sz. határozat:

A következő Bányász-Kohász-Erdész találkozót az OMBKE 2004-ben Miskolcon rendezi

meg a tisztújító küldöttgyűléssel együtt (*egyhangúlag*).

Egyebek:

A választmányi ülés végén *Dr. Tolnay Lajos* elnök átadta *Dr. Éva András* okl. kohómérnöknek az ICSOBA 25 éves jubileumi érmet, melyet Bécsben nem tudott átvenni.

Ósz Árpád bejelentette, hogy a Kőolaj-Földgáz- és Vízbányászati Szakosztályon belül létrejött a gázszállítási szakcsoport, és újra szervezték a Szakosztály budapesti helyi szervezetét is.

További tennivalók:

Az Alapszabály Bizottság az alapszabály módosításra beérkezett és itt elhangzott észrevételek alapján 2003. februárig terjessze a Választmány, illetve a tagság elé a végleges javaslatát.

A 2003. évi tervhez szükséges adatokat a szakosztályok január végéig, ill. rendezvénytervüket január 15-ig adják meg. A több éve nem fizetők esetében a szakosztályoknak kell állást foglalniuk, hogy törlendők-e véglegesen a tagnévsorból?

Dr. Gagy Pálffy András jegyzőkönyve alapján összeállította PT

A Bányászati Szakosztály 2002. december 11-ei vezetőségi ülése

Az OMBKE budapesti, Fő-utcai tanácsstermében tartott ülésen *Tamaga Ferenc* elnök tájékoztatót adott a december 2.-i választmányi ülésen elhangzottakról és a 2002. év fontosabb eredményeiről.

Az OMBKE alapszabály bizottsága az alapszabály néhány célszerű átdolgozásán dolgozik, mely kérdéseket széles körben tovább kell vizsgálni. A választmány kis mértékű tagdíjemelésről, és a Bányász-Kohász-Erdész Találkozó két-évenkénti megrendezéséről döntött. (*L. választmányi ülés, feljebb.*)

A szakosztály 2002. évi egyéni tagdíjfizetése kimagaslóan eredményes, a tagvállalati befizetések viszont csak mintegy 80%-ban teljesültek.

A BKL Bányászatot a jövő évben 6 számmal kívánja a Szakosztály megjelentetni, amihez két célszám látszik szükségesnek. Egyiket a mecseki vállalkozások finanszírozzák, míg a másikat az egyetem.

Podányi Tibor felelős szerkesztő ez utóbbihoz hozzáfűzte, hogy tudomása szerint az érintettek a két célszám finanszírozást nem teljes mértékben tudják biztosítani, további forrásokat kell keresni. *Dr. Biró József* a mecseki szervezet titkára bejelentette, hogy jelenleg kb. 400 E Ft áll rendelkezésre.

A hozzászólások között *Benke István* tájékoztatást adott az ártatlanul meghurcolt kollégák rehabilitációjának előkészítéséről.

Dr. Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató tájékoztatást adott arról, hogy a Múzeum-krt.-i klubhelyiséget sikerült bérbe adni. Ennek ellenére az Egyesület a támogatások csökkenése miatt „pénzes rendezvények” szervezésével biztosíthat biztos anyagi hátteret, de szükség lehet a lapszámok összevonására is a túléléshez.

Tamaga Ferenc javaslatára a szakosztály vezetősége egyhangúlag elfogadta, hogy támogatja, hogy az egyesületi kitüntetések ne csak közgyűlésen kerüljenek átadásra, hanem szükséges esetben állami, és helyi eseményeken is, továbbá, hogy az egyesületi ügyvezetést küldjön lapokat a potenciális támogató vállalkozások vezetőinek.

Több hozzászóló (*Lóránt Miklós, dr. Horn János, Huszár László*) is hangsúlyozta, hogy a kő-kavicsbányászat intenzívebb bevonására hatékonyabb módokat kell keresni, és az Egyesületnek fokozottabban kell alkalmazkodni a várható helyzethez (szervezeti reformok, lapok, stb.).

Katona Gábor titkár a helyi szervezetek és szakcsoportok titkárait a 2003. évi munkatervek elkészítésére kérte.

A szakosztály vezetőség a szakosztályba *Borosi Attilát, Énekes Edét* (Oroszlányi Szervezet) és *Nyertes Antalt* (Budapesti Szervezet) egyhangúlag felvette.

Katona Gábor emlékeztetőjéből összeállította
PT

Hagyományápolás Kálozon

A bányász himnusz szerzőjének, *Kunoss Endrének* a kálozi református temetőben lévő sírját 1995-ben a Bakonyi Bauxitbánya Kft. újította fel és azóta Káloz község lakói tartják rendben. A felújított sír ünnepélyes avatására az OMBKE és a BDSZ rendezésében 1995. október 27-én került sor.

Egyesületünk székesfehérvári területi szervezete vállalta az „új hagyomány” ápolását és halottak napját követően évenként megszervezi, a sír meglátogatását és a káloziakkal együtt tartott

megemlékezést. Meghívásunkra egyesületünknek előbb csak egy-két, majd egyre több csoportja jött el Kálozra.

Az idei megemlékezést november 6-án délután tartottuk. *Csömöz Ferenc* beszédét követően a helyi nyugdíjas klub rövid műsora – szavalatok, énekek – mutatta, hogy ők is magukénak érzik *Kunoss* emlékét.

A bányász és a kohász himnuszok eléneklése előtt (ezeket már velünk énekeltek a jelenlévő káloziak is) a székesfehérvári szervezet után az OMBKE dunaújvárosi – köztük főiskolai hallgatók is –, a tatabányai, oroszlányi, bakonyi csoportjainak megjelent képviselői, a Káloz község önkormányzatának nevében *Weisengruber Imre* polgármester, ill. a nyugdíjas klub tagjai elhelyezték a síron a megemlékezés koszorúit. Reméljük, hogy a résztvevők mintegy ötvenfős létszáma jövőre tovább növekszik.

A temetői ünnepség után a nyugdíjas klubban a jelenlévők nagy örömeire *Csurgó Lajos*, a székesfehérvári szervezet elnöke szétosztotta *dr. Zsamboki László* „Szerencse föl! Szerencse le! *Kunoss Endre* (1811-1844) bányászdalai és a bányász himnusz eredete” című könyvének kérésünkre készített utánnyomását.

Csömöz Ferenc

A budapesti szervezet életéből

2002. második félévében is igen színvonalas előadások hangzottak el a helyi csoport szervezésében: Szeptember 19-én: *Dr. Hegedűs Miklós*: Gazdasági helyzetünk és kilátásunk

Szeptember 26-án: *Dr. Stróbl Alajos*: Erőművek a liberalizált árampiacon

Október 14-én: *Dr. Simon Kálmán*: A magyar szénbányászat a XX. század második felében

Október 29-én: *Dr. Füst Antal*: tudományos szemléletváltozások a XX. század második felében

November 5-én: *Csath Béla*: Bányászati sorkataszterekről

November 14-én: *Dr. Kapolyi László*: A villamosenergia kontinens méretű integrációja

December 5-én: *Somosi László*: A pécsi erőműfejlesztésről

címen tartottak előadást, melyeket szakmai konzultáció követett.

December 10-én került sor az évzáró taggyűlésre, melyen a vezetőség beszámolt a 2002. évi munkáról, előterjesztést tett a 2003. évi programokra. A taggyűlés szellemi vetélkedővel zárult.

Dr. Horn János

Évnyitó rendezvény

Igen nagy érdeklődés mellett 2003. január 14-én került sor a helyi csoport évnyitó rendezvényére.

Az ülés kezdetén a helyi csoport elnöke kegyeletes szavakkal emlékezett meg a napokban (január 11.) elhunyt Szabó Ferenc tiszteleti tagról, aki a helyi csoport tagjaként is kiemelkedő szerepet töltött be.

Ezt követően került sor dr. Bárdossy Györgynek, az MTA rendes tagjának és dr. Fodor Bélának, az MGSZ osztályvezetőjének „Új lehetőségek készletszámítások bizonytalanságának meghatározására. mit jelent ez a bányavállalkozóknak?” című előadására (az előadást dr. Bárdossy György tartotta).

Az előadás összefoglalója:

Az ásványvagyon-számítás során az alapadatok (vastagság, alapterület, illetve térbeli kiterjedés, térfogatsűrűség, hasznos- és káros összetevők) és az alkalmazott (feltételezett) teleptani modell több-kevesebb hibával terheltek, így az ásványvagyon és annak minőségi/természeti paraméterei is bizonytalanok. A bizonytalanságok és a hibák meghatározására az előadás a lehetőség-elméletet tárgyalja, mely valószínűségek helyett lehetőségekkel, a statisztikai sűrűségfüggvények helyett ún. tagságfüggvényekkel dolgozik. A lehetőség-elmélet gyakorlati alkalmazását szolgálják a fuzzy (bizonytalan) számok, melyekkel ugyancsak elvégezhetők az aritmetikai műveletek.

Az ásványvagyon-számítás alapadataira meghatározott fuzzy számok felhasználásával meghatározhatók a földtani vagyon számai. Ezek lefedik egyrészt a lehetséges legkisebb és legnagyobb vagyon intervallumát, másrészt bemutatják a leginkább lehetséges földtani vagyont, vagy annak intervallumát.

A fuzzy számok alkalmazása a hagyományos ásványvagyon-számítási módszereknél egyszerűbb, nem kíván különösebb matematikai előképzettséget. Kiemelten célszerű kis megkutatottság esetén történő alkalmazása.

A bizonytalanság számszerűsítésével felhívja a figyelmet kiegészítő fúrások szükségességére, vagy a továbbkutatás mellőzésére. Bányászati beruházások/üzleti tervek készítésekor jelzi – bár nem számszerűsíti – a gazdasági kockázatot.

Dr. Horn János

Szakestély Nógrádban

Az OMBKE nógrádi szervezete az idei szakestélyt november hónapban rendezte meg, de a megszokott Kohász Művelődési Háza helyett – tulajdonosi váltás miatt – a Bányamúzeum könyvtárszobája lett az új helyszín. A kisebb hely miatt csak hatvan fő jelentkezését lehetett elfogadni, ez az est több szempontból is rendhagyó volt. Ezelőtt 20–25 évvel az erdészek is részt vettek a rendezvényeken. A hosszú kiesett évek után idén ismét sor került erre és meglepetéssel is szolgáltak. Egy „balesetet szenvedett” fiatal vaddisznóból pörköltet készítettek a hivatalos program közben.

A program a salgótarjáni szervezet alakulását rögzítő emléktábla koszorúzásával kezdődött. Utána a közismert forgatókönyv szerint zajlott a szakestély. A választott tisztségviselők lelkesen teljesítették megbízataikat és jó hangulatban mondta ki az elnök a hivatalos program végét. Utána fehér asztalnál elfogyott a pörkölt és a „rendhagyó étel” megfelelő alapot adott a további kötetlen poharazgatáshoz.

Évadzáró ülés Gyöngyösön

Az OMBKE Mátraaljai Szervezet „Lignit Baráti Köre” 2002. december 10-én Gyöngyösön, a honvéd kaszinóban évadzáró ülést tartott. Először a 2002. évi program megvalósításával kapcsolatos beszámoló hangzott el, melyben megállapítást nyert, hogy annak teljesítése, egy pont kivételével, megvalósult. Sajnos 2002-ben a nyárra tervezett családi összejövetel elmaradt, amelyet 2003. évben pótolni fognak.

Ezután a 2003. évi feladatokról esett szó. A 2003. évi munkatervben szerepel: A gyöngyösi Szt. Bertalan plébánia kezelésében lévő egyházi múzeum megtekintése, egyháztörténeti előadás szervezése, előadás tartása a Mátrai Erőmű Rt. aktuális műszaki kérdéseiről, a Bükkábrányi Bányüzem megtekintése, családi összejövetel szervezése, a felnémeti mészkőbánya meglátogatása, előadás szervezése a gyöngyösoroszi ércbánya zagyártározójának rekvizitálásáról, évadzáró összejövetel.

A beszámolóhoz és a 2003. évi munkatervjavaslathoz hozzászólt: *Hamza Jenő, dr. Kun Béla, Rózsa Kálmán, Sankovics László, Lovász András, Varga József.* A hivatalos ülés után fehér asztal mellett a megjelentek aktuális politikai, társadalmi kérdésekről beszélgettek, majd kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánva egymásnak véget ért az évadzáró ülés.

Dr. Szabó Imre

XXXV. Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferencia

A hagyományokat folytatva 2002. szeptember 26-27.-én immár 35. alkalommal került megrendezésre a Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferencia ezúttal „Az egyesült Európa felé” címmel, Balatonyörökön.

Forgács László rövid bevezető visszaemlékezése után *Vas László* a Vértesi Erőmű Rt. vezérigazgatója, mint házigazda köszöntötte a kétnapos rendezvényre egybegyűlteket.

A konferenciát több hazai és külföldi cég bemutatkozása, valamint a tudományos életből hazai és külföldi egyetemek professzorainak előadásai emelték magas szintűre.

A konferenciával egyidőben tartotta a Bányagépészet a Műszaki Fejlődését Alapítvány az éves

közgyűlését, ahol *Ács József*, az alapítvány kuratóriumának elnöke beszámolt a 2002. évi munkáról és az alapítvány gazdálkodásáról. Este a baráti találkozón adták át a Hell-Bláthy díjakat, melyeket a bányagépészet és a bányavillamosság terén a szakmáért sokat tett kollégák kaptak. Az idei évben: *Bogár József*, *Gebhardt Feren* és *Rácz Máttyás*.

A Bányagépészet a Műszaki Fejlődését Alapítvány által meghirdetett pályázaton első helyezést ért el *Vicsai János*, *Molnár Attila*, *Szedlák János* „Új vágathajtógép típus a Márkushegyi bányauzemnél” című munkája. Második helyezett *Patonai Imre* „Egysínű függőpályás szállítás ellenlejtős pályákon” című tanulmánya. A pályázaton díjazott kollégák egy, a Ruhr-vidéken szervezett, egyhetes tanulmányúton vehettek részt.

Mokánszki Béla

Az OMENTIN Ércbányászati és Környezeti Technológiai Információs Hálózat* új szolgáltatásai

OREMINE ADATBÁZIS érhető el az interneten a működő európai ércbányákról a <http://www.omentin.org/maps/database/> címen. Az adatbázis folyamatos fejlesztését és kiegészítését tervezzük.

FÓRUM ÉS CHAT szolgáltatás indult a <http://www.omentin.org/forum/index.php> címen weblapon, melyen megvitathatóak az aktuális problémák, mint pl. új bányanyitások, technológiai változások stb.

Az 5. sz. OMENTIN Hírlevélből (2002. december)

PT

* A Hálózatról ismertetőt 2002/4. számunkban (344. old.) közzeltünk.

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományok Kara

az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület,
a Colorado School of Mines Bányamérnöki Kara,
a MTA X. Földtudományok Osztálya,
a MAB Bányászati és Föld-és Környezettudományi szakbizottsága

„Biztonság és Környezetvédelem a Bányászatban” címmel

2003. május 22-23-24-én a Miskolci Akadémiai Bizottság székházában

nemzetközi tudományos konferenciát szervez.

Érdeklődni lehet: Dr. Ormos Tamás egyetemi docensnél (06-46-565-051)

Hazai hírek

Kiállítás a Központi Bányászati Múzeumban

2002. december 6-án szakmai konferencia előzte meg a „Kor-Kép” c. időszaki kiállítás megnyitását, amely a magyar bányászat – döntően a szénbányászat – 1945-1958 közötti időszakát mutatja be tanulmányok és dokumentumok alapján.

A konferencián – melyet *Csethe András* a KBM Alapítvány Felügyelő Bizottságának elnöke vezetett – az alábbi előadások hangzottak el: *Bircher Erzsébet* „A szén az ipar kenyere” c. előadásában a kor bányászatának történetét mutatta be.

Dr. Fodor Béla „A magyar bányászat 1945-1958 közötti termelési eredményei, statisztikákon” c. előadásában az eredmények adat-sorokban összerendezett közzétételén keresztül ismertette a bányászat korabeli eredményeit.

Dr. Izsó István „A magyar bányajog fejlődésének átmeneti korszaka (1945-1958)” c. előadásában a kor jogelméletét és jogtörténetét értékelte.

Horváth József „A bányamunka, a munkahelyi széntermelés gépesítése” c. előadásában a kor legnagyobb hatású találmányait, a sikeres és sikertelen megoldásait számos képpel mutatta be.

Dr. Simon Kálmán „Visszaemlékezéseim a magyar szénbányászat fél évszázadára 1945-1965 közötti autark korszak, az extenzív fejlesztés időszaka” c. előadásából megismerhettük a magyar bányászat egyik kiemelkedő személyiségének értékelését szubjektív élményein keresztül.

Katona Klára „Legfőbb érték az ember – bányászügyek, bányászorsok bírósági és ÁVH

iratok tükrében” címmel a témában végzett kutatásainak eddigi eredményeiről számolt be.

A konferencia értékét emelte, hogy a résztvevők kézhez kapták a konferencia előadásainak bővített anyagát tartalmazó, szép kiállítású „*Kor-Kép Dokumentumok és tanulmányok a magyar bányászat 1945-1958 közötti történetéből*” c. 262 oldalas könyvet (szerkesztette *Bircher Erzsébet*), melyben első alkalommal olvashatjuk a bányász-perek hivatalos dokumentumait. A soproni Szociális Foglalkoztató dolgozóinak nyomdai munkáját dicsérő könyv megrendelhető a Központi Bányászati Múzeum (9400 Sopron Templom u. 2.) címén, ára 550 Ft + postaköltség.

A konferenciát állófogadás zárta, majd *dr. Kovács Ferenc* a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány kuratóriumának elnöke és *dr. Tolnay Lajos* az OMBKE elnöke megnyitotta a 2003. március végéig nyitva tartó időszaki kiállítást, mely igen gazdag anyaggal mutatja be a korszakot.

A kiállítást és a vele összefüggő kiadványt a Magyar Bányászati Hivatal, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Szerencsejáték Rt. támogatta.

Dr. Horn János

Újjá alakult az MTA Bányászati Ergonómiai és Bányaegészségügyi Tudományos Bizottsága

A Magyar Tudományos Akadémia Földtudományok Osztályának elnöke, *Pantó György* akadémikus és az Orvosi Tudományok Osztályának elnöke, *Telegdy Gyula* akadémikus a 2002. november 19-i választás eredményei alapján az alábbiakat kérte fel a 2002-2005 időszakban végzendő bizottsági tevékenységre.

a bizottság elnöke: *Prof. Dr. Ungváry György* országos tisztifőorvos (Országos Tisztifőorvosi Hivatal)

a bizottság társelnökei:

Prof. Dr. Kovács Sándor az orvostudományok kandidátusa

Dr. Szalai László a műszaki tudományok kandidátusa

a bizottság titkára: *Dr. Varga József* osztályvezető (Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézet)

a bizottság 15 tagja reprezentálja a legnagyobb bányászati vállalatokat, az MBSZ-et a munkaegészségüggyel foglalkozó intézményeket, a bányászati hatóságokat és a szakminisztériumokat, továbbá a BDSZ-t.

A bizottság célja: a földtudományok, a műszaki tudományok és a humán élettudományok diszciplináris és interdiszciplináris művelése, a tudományterületek fejlődésének elősegítése; a bányászati ergonómiával és egészségvédelemmel összefüggő tudományos kutatások, vizsgálatok kezdeményezése, koordinálása, az eredmények adaptálásának, megismertetésének és gyakorlati hasznosításának elősegítése.

A bizottság 2002. november 19-i ülésén elfogadta 3 évre szóló munkaprogramját, melyhez ezúton is kéri egyesületünk tagjainak segítő közreműködését.

Dr. Varga József

Az MTA Bányászati Tudományos Bizottságának ülése

2002. november 27-én, Budapesten, a Kő és Kavicsbányászati Kft. tanácstermében tartotta első ülését a Bizottság az új akadémiai ciklusban.

Horányi István a KÓKA vezérigazgatója „Gondolatok a nemfémes ásványi nyersanyagok ásványvagyron nyilvántartási rendszeréről” tartott előadásában rámutatott, hogy a KSH, az MGSz, valamint a MBH gyakran egymásnak ellentmondó termelési adatokat közöl a hazai nem fémes ásványi nyersanyagok vonatkozásában. A régi és új nyilvántartási rendszer definíciói gyakran nem egyértelműek és sok félreértésre adnak okot. Javaslatot tett a jelenlegi félreértések megszüntetésére. Az előadást rendkívül sok hozzászólás követte, a kialakult álláspont szerint a jelenlegi helyzet megváltoztatását a BTB is elő kívánja segíteni, emiatt az elnök felkérte az előadót, hogy a bizottság részére egy rövid írásos előterjesztést készítsen, amely alapján a BTB a szükséges kezdeményezéseket megteheti.

Bárdossy György akadémikus „Új módszer a szilárd ásványi nyersanyag-telephelyek ásványvagyronának kiszámítására” c. előadásában kihangsúlyozta, hogy világszerte egyre fontosabb a vagyonbecslés bizonytalanságának ismerete. Kiemelte, hogy a szokásos becslési eljárások eredményei a ténylegesnél általában nagyobb pontosság érzetét keltik, majd bemutatta a „fuzzy” számításra alapuló módszert, melynek előnye, hogy viszonylag egyszerű matematikai apparátust

használ. A rendkívüli figyelemmel hallgatott előadás után a BTB javasolta, hogy a téma minél szélesebb körben való ismertetésére kerüljön sor, például a „Mindentudás Egyeteme” TV sorozatban.

Lakatos István elnök röviden ismertette az előző ülés óta eltelt időszak alatti fontosabb akadémiai eseményeket.

Takács Gábor, a BTB titkára előterjesztésben a BTB egyhangúlag jóváhagyta az állandó meghívottak névsorát. A 26 meghívott révén a Bizottság továbbra is élő kapcsolatban kíván maradni a bányászati iparággal.

Dr. Takács Gábor jegyzőkönyve alapján PT

A IV. Energia Fórum

2002. november 27-én, az Energiapolitika 2000 Társulat nagy érdeklődés mellett rendezte meg a IV. Energia Fórumot.

A fórum legfontosabb előadásai:

Dr. Járosi Márton: A magyar energiapolitika muhasztásai

Dr. Petz Ernő: A hazai energetika a közgazdasági halmazelmélet tükrében

Székeley Péter: A magyar energiatervező és kivitelező ipar helyzete és lehetőségei

Kacsó András: Közérdekű szolgáltatás és az új EU direktívák

Az előadások a társulat honlapján (www.enpol2000.hu) olvashatók.

Dr. Horn János

Környezetvédelmi évfordulóink

Hazánk nemzetközileg elismert legnagyobb szakmai, társadalmi szervezete már a stockholmi konferenciával (1972) egyidőben felismerte a környezetügy jelentőségét és megalakította a MTESZ Központi Környezetvédelmi Bizottságát (a magyar delegáció a stockholmi konferencián nem képviseltette magát).

2002. november 28-án zsúfolásig megtelt a MTESZ budapesti konferencia központ díszterme, amikor a MTESZ 30 éve alakult Központi Környezetvédelmi Bizottsága *Környezetvédelmi évfordulóink* c. jubileumi konferenciáját tartotta.

A konferencián számos előadás hangzott el, a teljesség igénye nélkül:

Dr. Szili Katalin: A környezetvédelem politikai irányai

Dr. Glatz Ferenc: A fenntarthatóság és a tudomány

Dr. Faragó Tibor: Johannesburg kihívásai és hazai feladataink

Az előadások bemutatták a környezetvédelem iránykereséseit, a tevékenységeket és azt, hogy a hatékonyság és a fejlődés mi módon szolgálható jobban és szervezettebben.

Kedves színfoltja volt az ünnepségnek, hogy ez alkalommal első ízben ítelték oda a *Zolomi díjat*, amellyel a bizottság első elnökét, *Madas Andrást* tüntették ki. A díjazott megható szavakkal köszönte meg a díjat és köszönetét fejezte ki mindazoknak, akikkel együtt dolgozhatott a környezetvédelem nemes ügyéért.

Dr. Horn János

Bányaegészségügyi konferencia (Miskolc, 2002. november 12.)

Igen nagy érdeklődés mellett tartották a Magyar Tudományos Akadémia miskolci székházában „*A Kárpát-medence bányaegészségügyének története és az újabb kutatási eredmények*” c. tudományos konferenciát.

A konferenciát *dr. Kovács Ferenc*, az MTA rendes tagja üdvözölte. Délelőtt *prof. dr. Ungváry György* volt a szekcióvezető, délután *dr. Tigyí József*, az MTA rendes tagja elnökölt.

A Bányaegészségügy történet szekcióban az alábbi előadások hangzottak el:

Szalai L., Esztó P., Horn J., Izsó I., Szalainé Baka E., Zsíros L.: A Kárpát-medence bányászatainak kezdetei, az első bányakórház, a társládák kialakulása és a bánya-pénztárak a XX. század elejéig,

Izsó István, Esztó Péter: A bányatársládák és társpénztárak jogi szabályozásának és hatósági felügyeletének története és tapasztalatai,

Tahin Emma: Bányaegészségügy, bányászegészségügy a középkori Magyarországon,

Ing. Milan Dianiška, Ing. Ivan Krajník: A bányaegészségügy két világháború közötti szlovákiai helyzetéről, szervezetéről és történetéről,

Mgr. Lucia Krchnáková: A selmeci bányorvosok a XX. sz. elejéig,

Mándi András: Foglalkozási légzőszervi betegségek a magyar bányászatban a XIX. és XX. században,

Ebinger József: A szilikózis elleni védekezés története a hatósági előírások változásának tükrében,

Szalai László, Varga József: Szemelvények a bányaeegészségügy hazai kutatásaiból a XX. század második felében.

Az újabb kutatási eredmények szekció előadásai:

Kovács Sándor, Kertész László: A váltóműszak élettani hatásai a MOL Rt.-nél végzett mérések alapján,

Köteles György: Szemléletváltozás a radon-expozíció értékelésében,

Déri Zs., Bányász Gy., Kerekes A., Köteles G.: Radon-expozíció bányák munkahelyi környezetében,

Bognár G., Mészáros G., Köteles Gy.: Uránbányászok retrospektív citogenetikai vizsgálata, *Sándor J., Ember I., Köteles Gy., Somfai M.:* Hazai uránbányászok epidemiológiai vizsgálata,

Németh L., Ékes E., Galgóczy G., Kardos K., Kákósy T.: Uránbányászok specifikus szakvizsgálatai,

Ruzsa Csaba, Galgóczy Ernő: Uránbányászok követéses egészségi vizsgálata 1998-2002,

Temesvári P., Balázs P., Bán G., Horváth Zs., Márton M., Palkonyai É., Pazár B., Szamos Gy., Szombati I., Wiltner L.: Bányászok mozgásszervi szűrővizsgálata 2000-2002,

Béleczki Lajos: Bányamentők orvosi alkalmasság vizsgálata,

Varga József: A bányászatban végzett fiziológiai mérések eredményei és a hasznosítás lehetőségei,

Krisztián Béla: Munkahelyi fiziológiai mérések a mecseki feketekőszén-bányászat vajúrtanulói között,

Ungváry György: Foglalkozás-egészségügy a XXI. század kezdetén.

Az előadások annotációi letölthetők az [emil.alarmix.org/bdsz/letöltés](mailto:emil.alarmix.org/bdsz/letoltés) címről.

Dr. Horn János

Magyarok a réz hazájában (a Magyar Olajipari Múzeum kiállítása)

2002. november 8-án Zalaegerszegen *Antonis Grivas*, a Ciprusi Köztársaság nagykövetségének ideiglenes ügyvivője nyitotta meg azt a kiállítást, amelyet a Magyar Olajipari Múzeum rendezett Ciprus bányászatáról és a magyar szak-

emberek ott végzett tevékenységéről. Ez a kiállítás azért időszerű, mert 30 éve, hogy a magyar szakemberek elkezdték Cipruson munkájukat az egyik rézbánya megnyitásával.

A kiállítás résztvevőit *Tóth János* múzeumigazgató köszöntötte, majd *Benke István* okl. bányamérnök ismertette a magyarok ciprusi bányászati tevékenységét, amely az alábbiakban foglalható össze.

Magyarországon az 1960-as évek közepétől a bányászatban felszabaduló termelő, tervező és építő kapacitás kihasználása érdekében a tevékenységet külföldre is ki kellett terjeszteni. Szénhidrogén-, víz- és érckutatások indultak Közel-Keleten, Afrikában, Mongóliában, aknamélyítések, bányaépítési munkák Indiában, Görögországban. Európa számos országában végeztek a magyar intézetek tervezési és szakértői munkákat, a hazai üzemekben készült bányászati berendezések külföldön is nagy sikert arattak.

A magyar bányászat első termelési céllal indult vállalkozása 1972 őszén indult Cipruson, a Larnacától 8 km-re fekvő Troulliban a *GEOMINCO Földtani és Bányászati Rt.* vállalkozásában.

A *GEOMINCO* 1970 júniusában adott megbízást a Bányászati Tervező Intézetnek a 708.000 tonna, 1,2% Cu tartalmú érc kitermelését szolgáló bánya és előkészítőmű megtervezésére, hét működési évet véve figyelembe. A beruházás költsége 160 MFt volt, aminek a felét a *CYPRUS BANK* részvényesként vállalta. Az üzem öt magyar műszaki és gazdasági szakemberrel, 80 ciprusi alkalmazottal tervezte működését. Az építési és bányanyitási munkák 1972 őszén kezdődtek el. 1974 júniusában elkészült egy kis kapacitású, de modern érckészítő mű. Tizenöt nappal az indulás után, július 15-én a ciprusi érsek-elnök ellen és az önálló állam megdöntésére irányuló véres katonai puccs, valamint az ezt követő török katonai beavatkozások lehetetlenné tették a török és görög semleges vonalra került bánya mű-

ködését. Abban a reményben, hogy a politikai helyzet rendeződik, és lehetőség nyílik a bánya üzemeltetésére, munkálatok indultak a törökök által elfoglalt területre eső vízmű helyett tenger-víz használatára, egy új vízvezeték építésére. Mivel 1976-ban sem rendeződött a kettészakadt sziget helyzete, a *GEOMINCO* kénytelen volt be-szüntetni a tevékenységét, pedig eredetileg a magyar szakemberek tevékenységének kiterjesztésére számítottak a bentonit, festékföldek és egyéb ásványok bányászatában és előkészítő berendezések szállításában.

Benke István személyes élményei alapján beszámolt arról, hogyan dolgoztak a magyar szakemberek a katonai megszállást megelőző feszült politikai helyzetben, állandó robbantgatások és kijárási tilalom mellett, hogyan próbálták folytatni a technológiai kísérleteket a megszállás után az ENSZ katonai páncélcsojainak oltalma mellett, hogyan vált áldozatává ez a nagy reményekkel indult magyar beruházás a török-görög ellentéteknek.

A zalaegerszegi kiállítás ismerteti Ciprus történetét, ősi kultúráját, fényképek, térképek és szakmai kiadványok segítségével beszámol Ciprus bányászatáról. A kiállítást egy ciprusi ásvány-és bélyegkiállítás teszi értékeesebbé, érdekesebbé.

A megnyitó alkalmával *Antonis Grivas* egy muzeális értékű ciprusi réz-ásványt adott át a múzeumnak azzal a javaslattal, hogy őrizzék meg ezt a kiállítást, hiszen az egész szigeten a mai napig egyetlen múzeum sem tudja bemutatni Földünk egyik legősibb, máig tartó bányászatát.

A kiállítás 2003. április 30-ig tart nyitva.

Szágli Lajos

Bányász emlékház Mátranovákon

Szent Borbála napján ebben a kis nógrádi faluban bányász emlékházat avattak. A környéken több mint száz éven keresztül 18 akna működött. Sajnos a hetvenes évek végén itt is megszűnt a széntermelés, mint a megye többi falvaiban.

A bányászhimnusz méltóságteljes hangjaival kezdődött az avatóünnepség, amelyre a környékbeli bányászok közül is sokan eljöttek.

Az emlékhely korábban működő bánya volt. A Déli 1-es akna 8 m-es vágatában egy csillét helyeztek el. A bányász-emlékházban régen robbanóanyag raktár működött. Az önkormányzat felhasználta a régi javaslatokat és szépen rendbehozta az épületet. Most a tárgyi emlékek, a

bányászkodáshoz szükséges eszközök, fotók, dísz-egyenruhák idézik fel a múltat.

A polgármester megnyitóbeszédében utalt arra, hogy nagyon sok segítséget kaptak az emberek-től. Sokan féltve őrzött emlékeiktől váltak meg azért, hogy a felnövekvő nemzedék megismerhesse a szülők, nagyszülők, dédszülők munkaeszközeit. Az avatószalagot Tóth József, az egyik legrégebb mátranováki bányász vágta át. Kérte a fiatalokat, hogy a település fejlődését meghatározó emlékekre vigyázzanak, ez nagyon fontos a jövő szempontjából.

Vajda István

Leállt a gyár

Veszteségei miatt leállította a termelést a dí-
ósgyőri DAM Steel Rt. Az olasz tulajdonos nevé-
ben Monica Pirovano igazgatósági elnök közölte:
az erős forint, a drága energia fokozottan sújtotta
exportjukat, hiába növelték azt 10 százalékkal,
a tavalyi év több mint 2 milliárd forint vesztesé-
get hozott.

Napló, 2003. január 4.

PT

Felkészülés a villamos energia piac liberalizációjára

A 2003. január 1-ével hatályba lépő törvény
különböző hatásaira való felkészülés érdekében a
Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete
és a Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszerve-
zeti Szövetsége tárgyalást kezdeményezett az il-
letékes minisztériumokkal. A 2002. december
16-án megtartott első megbeszélésen a felek
megállapodtak, hogy az átállással kapcsolatos
gazdasági, humánpolitikai, környezetvédelmi
stb. problémák kezelésére programot készítenek,
melyet a munkaadók bevonásával a közeljövő-
ben részletesen megtárgyalnak.

Dr. Horn János

Négyszázmilliótól esett el a Mátrai Erőmű

Becslések szerint 400 millió forint árbevétel-
kiesést okozott a Mátrai Erőműnek a hétfői
üzemzavar – közölte *Valaska József* elnök-
vezérigazgató. A visontai blokkok már szerdán
normál üzemmenetben jártak, de érvényben
maradtak a rendkívüli intézkedések, mert

február végéig bármikor előfordulhat szélsősé-
sen hideg időjárás. A társaság továbbra sem
tárolja a 40-50 százalékos víztartalmú lignitet,
hanem a bányákból, futószalagon, egyenesen a
blokkok kazánjaiba szállítja. Ehhez komoly
erőfeszítésekre van szükség. Valaska József
szerint a szénpályák teljes felszabadítása után,
tegnaptól volt mód a szokásos tüzelőanyag-
tárolási rend visszaállítására.

Világgazdaság, 2003. 01. 17.

Dr. Horn János

Üzemi jubileumok a Bakonyi Bauxitbánya Kft.-nél

20 éves a Fenyőfő Bányauzem

A Fenyőfő Bányauzem 2003. január 24-én vi-
dám hangulatú, egész napos ünnepséget rende-
zett abból az alkalomból, hogy 20 éve kezdődött
el a területen a bauxitbányászat nagyberuházása,
és így megalakult az üzem. Az ünnepségen részt
vettek a vállalat jelenlegi és volt vezetői, a bányau-
zem aktív és nyugdíjas műszaki szakemberei, a
település polgármestere, egyházi vezetők és az
üzemmel hagyományosan jó kapcsolatban álló
erdészet vezetői.

A részt vevők *Fekete István* üzemvezető rövid
ismertetője után bányalátogatáson, vagy a római
katolikus templomban tartott hangversenyen ve-
hettek részt.

A Hódos-éri vadászházban megrendezett ün-
nepségen először *dr. Fazekas János* a MAL Rt. ba-
xuit-stratégiai igazgatója pohárköszöntőjében az
együtt eltöltött eredményes munkára emlékezett.
Kiemelte, hogy a beruházás megvalósításával egy
korszerű, modern berendezésekkel felszerelt új
bánya nyílt meg.

Kovacsics Árpád vezérigazgató rövid ünnepi
megemlékezésében elmondta, hogy az elmúlt 20
évben Fenyőfő Bányauzem 6,7 Mt bauxitot termel-
t ki. Az üzem korábban a társaság termelésé-
nek 30-35 %-át, jelenleg 40 %-át adja. A jelenle-
gi bánya ércvagyon 350 kt, így 2004 közepén a
Fenyőfő II/1 bánya kimerül. A térségben 1,5 mil-
lió tonna bauxitvagyon van, melynek kitermelésé-
re van remény. Megköszönte az üzem eddig vég-
zett munkáját és megemlékezett azokról, akik
már nem lehetnek itt.

Frankó Ferenc Bakonyszentlászló polgármes-
tere, aki korábban a bányauzem dolgozója volt,
humorral fűszerezve számolt be élményeiről, ki-
hangsúlyozta, hogy a település a bányászat hatá-
sára sokat fejlődött.

Többen emlékeztek az elmúlt időszakra, az emlékezést az üzem által összeállított fénykép- és újságválogatás albumok, valamint dia- és videó vetítés színesítették.

Major László a Bakony Erdő Rt. igazgatója elismerően szólt az itt folyó rekultivációról, erdőtelepítésről. A magyar földből kell megélni, legyen az bányászat vagy erdészet, a természetet szeretni kell, és közös erőfeszítéssel kell ápolni – mondta.

Az előadásokat disznótoros vacsora, baráti beszélgetés, vidámság, hajnalig tartó tánc követte.

Tirpák Gábor

50 éves a Halimbai Bányáüzem (50 év, 23 Mt bauxit)

A halimbai földalatti bauxitbányászat 50. évfordulója alkalmából 2003. január 25-én ünnepi megemlékezést tartottak a Tapolca melletti Artemis vadászházban.

A megjelenteket *Kis István*, a Bakonyi Bauxitbánya Kft. Halimba III. bányáüzemének vezetője köszöntötte. Az ünnepség valamennyi résztvevője kapott egy darabot a 23 milliomodik tonna bauxitból, melynek származását az üzemvezető által aláírt hivatalos tanúsítvány igazolta. A korábban itt dolgozók oklevelet kaptak az üzemi tevékenységük ideje alatt, a közreműködésükkel kitermelt bauxit mennyiségéről.

Az elmúlt évtizedek jelentősebb eseményeit *dr. Fazekas János*, a MAL Rt. stratégiai igazgatója foglalta össze. Bemutatta a halimbai bauxittelep feltárására létesített három bányáüzem beruházását, és termelési adatait: Cseres Bányáüzem: 1953-1972 között 2.452 kt-át, Halimba II. Bányáüzem 1960-1976-ig 3.002 kt-át és Halimba III 1968-tól, 2003-mal bezárólag 17.702 kt-át termelt, termel ki. Az idén kimerülő Halimba III bánya a magyar bauxitbányászat legnagyobb bányája volt; 1976-1988 között átlagosan évi 832 kt-át termelt –ezen belül 1978-ban 900.079 t-ás csúcsot ért el. Beszéde végén *dr. Fazekas János* kegyelettel emlékezett meg az 50 év alatt üzemi balesetben elhunyt 18 munkatársunkról.

A halimbai bauxitbányászat jelenlegi helyzetéről, jövőjéről, *Kovacsics Árpád* ügyvezető vezérigazgató szólt. A jelenleg beruházás alatt álló Halimba II-DNy bánya, mely már az idén termelésbe lép, további több mint egymillió tonnával növeli a kitermelhető bauxitot, és évekre munkát ad az itt dolgozó szakembereknek.

Az est ízletes vacsorával és humoros felszólalásokkal tarkított baráti beszélgetéssel ért véget.

Koleszár István

Padlógázzal fejleszt a Mol Rt.

A Mol Rt. évente mintegy 3 milliárd forintot fordít a gáztározók és szállítóvezetékek karbantartására. A rendszer október 1-jén napi 92 millió köbméteres igény kielégítésére elegendő kapacitással bírt. Szemmelweisz Zoltán emlékeztetett, hogy az eddigi napi fogyasztási csúcsot tavaly decemberben produkálta az ország 82 millió köbméteres felhasználással. A meglévő tárolókban 2.9 milliárd köbméternyi gázt tároltak le, emellett Ukrajnában további 600 millió köbméternyi fűtőanyagot bértároltat a Mol.

Az ellátásbiztonság szempontjából továbbra is fontosak az úgynevezett kiegészítő fogyasztók, akik adott esetben a Mol Rt. rendelkezésére más tüzelőanyagra váltanak. Ez további napi 3–3,5 millió köbméteres tartalékot jelent.

A Mol Rt.-nél a földgázfogyasztás folyamatos növekedésével számolnak. Szemmelweisz Zoltán elmondta, különösen az erőművi felhasználás gyors bővülése valószínűsíthető. Ezzel együtt az ország importfüggősége is növekszik majd, a jelenlegi 75-ről 90 százalék fölé is mehet. Az ellátásbiztonság és a rendszeregyensúly fenntartása érdekében 2010-ig, de elsősorban 2006-tól kezdődően 450–500 milliárd forintot kell a gázinfrastruktúra fejlesztésére fordítani. Mosonyi György, a Mol Rt. vezérigazgatója jelezte, ilyen nagyságrendű beruházásokhoz piaci árak keltenek, s bár komoly költségről van szó, ez a forrásigény azonban legfeljebb egyforintos árnövekedést tesz szükségessé.

Világgazdaság, 2002. november 12.

Dr. Horn János

Bosnyák bányát vesz a MAL Rt.?

A Magyar Alumínium Rt. (MAL Rt.) a boszniai Szerb Köztársaságban használaton kívüli bauxitbányát akar vásárolni és üzemeltetni.

A Tánjug gazdasági hírszolgálatára szerint az ország déli részén, a boszniai Szerb Köztársaság területén fekvő Berkovici településnél található, 11 éve használaton kívül lévő bauxitbánya valószínűleg hamarosan ismét üzemelni fog, mert egy magyar cég érdeklődik iránta. A bánya több mint egymillió tonna bauxitot rejt. A háború idején a bánya minden munkagépe és létesítménye megsemmisült.

Napló, 2003. január 3.

PT

Köszöntjük Tagtársainkat születésnapjukon!

Bogdán Kálmán okl. bányamérnök január 1-én töltötte be 70. életévét.
Orbán Tibor okl. bányamérnök január 6-án töltötte be 70. életévét.
Szabics János okl. gépészmérnök, gazdasági mérnök január 11-én töltötte be 70. életévét.
Kakas János okl. bányamérnök január 12-én töltötte be 80. életévét.
Dr. Ács Zoltán okl. vegyészmérnök január 13-án töltötte be 70. életévét.
Diósy Gáspár okl. építészmérnök január 14-én 80. töltötte be életévét.
Fogarasi András okl. gépészmérnök január 17-én 85. töltötte be életévét.
Tokos Gyula okl. bányamérnök, bányagazd. mérnök január 22-én töltötte be 75. életévét.
Lux Aladár okl. bányamérnök február 1-én töltötte be 75. életévét.
Rickert Antal okl. bányamérnök február 2-án töltötte be 75. életévét.
Villányi Ernő földmérő üzemmérnök február 5-én töltötte be 70. életévét.
Szabados György okl. bányamérnök február 9-én töltötte be 75. életévét.
Bányavári János okl. bányamérnök február 12-én töltötte be 70. életévét.
Kárpáti Imre gépésztechnikus február 14-én töltötte be 70. életévét.
Schoppel János okl. bányamérnök, gazdasági mérnök február 15-én töltötte be 80. életévét.
Turcsányi Mihály okl. bányamérnök február 18-án töltötte be 70. életévét.
Józsa Pál okl. bányamérnök február 19-én töltötte be 75. életévét.
Angyal István okl. bányamérnök február 26-án töltötte be 80. életévét.

Ezúton gratulálunk tisztelt Tagtársainknak, kívánunk még sok boldog születésnapot, jó egészséget és *jó szerencsét!*

Bogdán Kálmán

Orbán Tibor

Szabics János

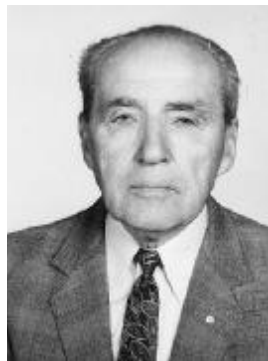
Kakas János

Dr. Ács Zoltán

Diósy Gáspár

Fogarasi András

Tokos Gyula

Lux Aladár

Rickert Antal

Villányi Ernő

Szabados György

Bányavári János

Kárpáti Imre

Schoppel János

Turcsányi Mihály

Józsa Pál

Angyal István

Elnézést kérünk

Elnézést kérünk *Hermesz Miklós* okl. geológus-mérnök tagtársunktól, aki 2002. október 15-én ünnepelte 70-ik születésnapját, de a legutóbbi (2002/5-6.) lapszámunkból köszöntése a szerkesztőség hibájából kimaradt. Ezúton kívánunk Neki további jó egészséget, sok örömet és Jó szerencsét!

A szerkesztőség

Külföldi hírek

Szén cseppfolyósítási technológia telepítése Kínában

A Shenhua kínai bányavállalat a Hydrocarbon Technologies amerikai vállalattal megegyezett egy szén cseppfolyósítási berendezés építéséről. A 2 milliárd US dollár értékű berendezés építését a jövő évben kezdik meg és üzembe helyezését 2005-re tervezik. Akkor napi 13 ezer tonna szén felhasználásával 50 ezer tonna benzint és dízelolajat nyernek. A szén cseppfolyósítási berendezést Belső Mongóliába telepítik.

(Glückauf, 138. évf. 7/8. sz. p. 321. 2002. augusztus 1.)

Dr. Pershi Ottó

2001-ben újabb szénkereskedelmi rekord

2001-ben összesen 600 millió tonna szenet exportáltak, amelyből tengeri úton 565 millió tonnát szállítottak. A legerősebb szénforgalom a déli és délkelet ázsiai piacon volt. Ez a piac 22%-kal (32 millió tonnával) növekedett és 4/5-ét tengeri kereskedelmi úton forgalmazták. Az EU a szénimportot tovább növelte és ez a 160 millió tonnás világkereskedelem 30%-át jelenti. Japán a 3. legnagyobb szénimportőr. A legnagyobb szénexportőr Ausztrália (194 millió tonna kivittel, amely a piac 1/3-át jelenti).

A Kínai Népköztársaság, mint exportőr, 5 év alatt megháromszorozta a szén kivitelét. A jelenlegi 91 millió tonnás éves exportból a világkereskedelem második helyét szerezte meg. A legnagyobb kiviteli területe DK Ázsia, amely voltaképpen a természetes kiviteli helye. Meg kell állapítani, hogy Kína igen olcsó ajánlatokkal jelentkezik az európai piacon is.

A világ szénkereskedésének vesztese az USA, ahol az utolsó évben a szénkivitel a felére esett vissza. Az ok egyrészt a nyomott ár, másrészt, hogy az amerikai elektromos gazdaság igen nagymértékű szénszükséglettel jelentkezik. Az USA áramszükségletének több mint a fele szénbázisú.

(Glückauf, 138. évf. 6. sz. p. 256. 2002. június 6.)

Dr. Pershi Ottó

A Kínai Népköztársaság 14000 MW teljesítményű erőműkapacitást épít le

A kínai reformprogram alapján 2004-ig a kis erőművek nagyobbik részét leállítják. Összesen 14000 MW kapacitásnyit, a 100 MW alatti teljesítményűeket, a nagyobb berendezések növelése érdekében. Ezek a kis erőművek technikája előregedett és a kis hatások által a levegőszennyezés növekedéséhez is hozzájárulnak. Jelenleg a kis erőművek összes kapacitása (50 MW alattiak) 40000 MW. Ez az egész ország erőműkapacitásának 18%-a, amelyek 80%-ban hőerőművek, 76%-ban szénbázison. 500 MW teljesítmény feletti erőművek közel 60%-a hőerőmű. Csak 16 berendezés 600-660 MW közötti teljesítményű.

(Glückauf, 138. évf. 6. sz. p. 256. 2002. június 6.)

Dr. Pershi Ottó

2001. évi szélenergia teljesítmény bővítés az áramfelhasználóknak 8,7 milliárd euróba került

A szélenergiahasznosítás Németországban jelentős támogatásban részesül.

2001-ben 2079 szélkereket telepítettek (a tervezett teljesítmény: 2659 MW). Ezen berendezések a német előírások szerint, az első évtől kezdődően 16 éven keresztül pénzügyi jóváírást kapnak, amelynek értéke 9,1 cent kilowattóránként. Az utána következő időben a támogatás 6,19 cent/kWh. Összegezve, a 2001-ben létesített berendezések támogatása 2020-ban 8,7 milliárd eurót jelent. Szakértők szerint az energiaellátók azt tartják, hogy a szélenergia teljesítményt hirtelen jelentkező üzemzavarok esetére tartaléknak kell tekinteni.

(Bergbau, 53. évf. 8. sz. p. 335. 2002. augusztus 2.)

Dr. Pershi Ottó

Oroszország új energiapolitikája

Oroszország növelni akarja a szénbázisú elektromos áram előállítását és a földgázt exportálják. Ennek érdekében 2020-ra a szénbázisú elektromos áram mai 1/4-re eső részarányát 1/3 nagyságúra tervezik növelni. Oroszország a világ szénvagyonának 12%-át birtokolja (173 milliárd tonna). A nehézipar visszafejlődése következté-

ben az 1990. évi 395 millió tonna széntermelés 250 millió tonnára esett vissza. 2020-ra tervezik, hogy a termelést 430 millió tonnára növelik.

Oroszország jelenlegi áram előállításának 60%-ban földgázbázisú, ezért az elektromos áram előállítására csökkenteni akarják a földgáz felhasználást, viszont növelik a földgáz exportot.

Az orosz áramtermelésnél egy lassú emelkedést tapasztalunk. A jelenlegi 856 millió kWh elmarad ugyan az 1990. évi 1 milliárd kWh mértéktől, de 2020-ig az egész ország áramszükséglete, a kormány legújabb prognózisa alapján, 1,6 milliárd kWh-ra fog növekedni.

(*Glückauf*, 138. évf. 7/8. sz. p. 321. 2002. augusztus 1.)

Dr. Pershi Ottó

Putyin támogatja a privatizációt

Az egyik szibériai bányászvárosban tett látogatás alatt Vlagyimir Putyin elnök kifejtette, hogy szükségesnek tart egy nagyobb privatizációt az oroszországi széniparban.

Az oroszországi szénbányászat termelése nagyon leesett az olcsó és a nagymennyiségű földgáz miatt. A földgáz ára emelkedni fog, mivel Oroszország törekszik, hogy tagja legyen a Világ Kereskedelmi Szervezetének, Putyin azt mondta, hogy ez hasonló hatással lesz a széniparra is. A gáz árának a növekedése viszont „nagyon fokozatos” lesz.

Látogatása folyamán Putyin úr elkölt az Állami Tanács Elnökségének az ülésén a bányászvárosban, amelyen a szénipar gondjait tárgyalták meg. Itt ő mondta, hogy a szénbányászatnak fokozatosan át kell menni magántulajdonba, megjegyezte, hogy ez „feltűnő differenciát” fog jelenteni a magán és az állami szénbányák között. Azt is mondta, hogy az iparág krízise a végéhez közeledik és hogy már egy kis nyereséget is termel, megjegyezte „sikeresen beléptek a piacgazdaságba”.

Mining Magazine, 2002. október

Bogdán Kálmán

Oroszország kiegyensúlyozva növeli exportját

A Mc Closkey csoport új jelentésének megfelelően „Oroszország hatalmas szénipara az elmúlt pár évben óriási átalakuláson ment át”. A termelésének nagy része túljutott egy dinamikus magánosításon és elkötelezte magát, hogy növeli a hazai termelését és az exportját. A minőségi el-

lenőrzést annak szinte a teljes határáig fejlesztették tovább és a bárhol kapható szenek közül is Oroszország termeli ma a legjobb minőségűt.

A termelők azon szándéka, hogy növelik az exportot, a kormány részéről is teljes támogatásra talált. A kormány elkötelezte magát, hogy segíti megoldani az infrastrukturális problémákat is, melyek ma nagyon hátráltatják az export növelését.

Az orosz szén sokkal nagyobb szerepet játszhatna a világpiacon és új fenyegetést jelentene a versenytársaknak, de ennek ma még útjában áll a krónikusan elégtelen kikötői kapacitás is.

Mining Magazine, 2002. november

Bogdán Kálmán

Hírek Ausztriából

A TIWAG A. G. 2003 őszen helyezi üzembe Ausztria legnagyobb biomassza-erőművét 28 MW hő- és 6,5 MW villamos teljesítménnyel Kufsteinben.

Az EVN 2002. októberben ad energiát 5700 háztartásnak az új, 1,8 MW teljesítményű szél erőmű-parkjából, amelyet Neusiedel-ban épített.

Elektrotechnika, 11. sz., 2002. november, p. 330.

Dr. Horn János

Lengyelország nyugat felé nyitja kapuit

Lengyelországnak mindez ideig nem sikerült megtalálni a megoldást erőmű vagyonaának a liberalizációjára, és nem tudott lehetőségeket teremteni a nyugati energia rendszerek hasznosíthatóságára. Az, hogy 2004-ben az EU tagja lesz, kötelezi Lengyelországot, hogy az EU minimum szintjén megnyissa elektromos és gáz piacát a szabad versenyhez.

A liberalizált piac alapjainak megteremtésével a lengyel kormány elkötelezte magát, hogy 2004 végéig az energiaipar nagy részét privatizálni fogja. Ez nemcsak azt teszi lehetővé, hogy az ország bevételekhez jusson, de az új piaci szereplők révén kiszélesíti saját felhasználóinak választási lehetőségeit.

Power Engineering International, 2002. október

Bogdán Kálmán

Magyarország

A *Lurgi Lentjes Bischoff* cég, mint a gáztisztítás specialistája 25,4 millió eurós szerződést nyert az *Oroszlányi Erőmű* részére létesítendő új füstgáz kéntelenítő berendezésre.

Power Engineering International 2002. október

Bogdán Kálmán

Az Európai Beruházási és Fejlesztési Bank (EBRD) segíti Szlovákia villamos erőműveinek szerkezetátalakítását

Az EBRD 75 millió dolláros hitel-garanciával támogatja a szlovák villamos energia ipar szerkezetátalakítását. A hitelt a Slovenska Sporitena Bankon keresztül juttatják el az Nemzeti Villamos Művekhez.

Ez a garancia nagyon jó összhangban lesz azzal 90 millió dolláros hitellel, amit helyi árfolyamon ad a két vezető nemzetközi bankcsoport a Citybank és a Tatabank. Az EBRD szerint az ország energia szektora alávettette magát egy teljes átszervezésnek, és így nagyon fontos, hogy a szükséges támogatásokat megkapja. Az EU elektromos irányelveinek megfelelően a szlovák Nemzeti Villamos Műveket szétbontják az erőmű szektorra és az energia átviteli (hálózati) szektorra. A szlovák kormány kifejezte, hogy mindkét szektort privatizálni fogja és előkészíti őket a piaci versenyre.

Power Engineering International, 2002. november

Bogdán Kálmán

Újabb környezetvédelmi fejlesztések az USA erőműveiben

Az Energetikai Minisztérium (EM) és az Otter Tall erőmű közötti együttműködés alapján egy új, igen magas hatásfokú mikro-szűrő rendszert helyeznek üzembe elsőként a 450 MW-os Dig Stone erőműben, Milbank-ben, Dél-Dakotában. A szűrő a tervek szerint a füstgázból a szilárd anyagok több mint 99,99 %-át el fogja távolítani, melynek eredményeként a kibocsátott füstgáz több mint négyszer lesz tisztább, mint amit jelenlegi légtörvény előír.

Ugyanakkor az EM és a Tampa Electric megállapodást írt alá egy új „neurális hálózati” számítógépes rendszerre, mely a 445 MW-os Big Bend erőmű (Apollo Beach, Florida) széntüzelésű kazánjait vezérli. A 2,38 millió dollár

ros számítógépes rendszer helyettesíteni tudja a hagyományos „pernye lefűvőkat”, amelyek nagysebességű gőz-, vagy levegő fűvőkákkal távolítják el a széntüzelésű kazánok belső falán maradt szénzemcséket. A száz vagy még ennél is több fűvőka eddig automatikusan, meghatározott időrendi sorrendben működött, a kazánfal állapotától függetlenül. A Neural Network Intelligent lefűvő rendszer felismeri a pernye-képződést, és beindítja a rendszer tisztítását, csökkenti a mind a pernye-, a nitrogén oxid képződést.

Mining Magazine, 2002. október

Bogdán Kálmán

Az USA szénipara jó helyzetben van

Az USA szénipara jó helyzetben van, mert az elkövetkező években szolid növekedést és nyereséget fog elérni. Az Energia Információs Hivatal előrejelzése szerint a következő 20 évben a világ energia fogyasztása 60 %-kal fog növekedni és ez jó jel a szénipar számára is, mivel a villamos energia igény évente 2 %-ot fog emelkedni a következő években. Jelenleg az USA villamos energia termelésének 52 %-át széntüzelésű erőművek adják, a vezető vállalatok úgy gondolják, hogy az üzleti nyereségüket 10-15 %-kal tudják növelni.

Dick Price a Nemzeti Bányászati Egyesület képviselője szerint a legtöbb széntermelő vállalat az elmúlt időben nem szerepelt a tőzsdén, de ez ma már változik. A modern technológiák alkalmazásával a szénipar átalakította az energia szektort. A három nagyvállalat – Arch Coal, Peabody és a Consol – ma 20 %-kal termel többet a villamos ipar számára, mint az összes földgáztermelő vállalat együttvéve. Ma és a jövőben a legjobb beruházási lehetőségek a széniparban vannak – jelentette ki *Price* úr.

Mining Magazine 2002. október

Bogdán Kálmán

Az európai szénbányászat helyzete és távlatai

A francia *Missions Économiques* folyóirat az Európa Unió bővítése kapcsán helyzetjelentést ad az energiaszektor, azon belül is a szénbányászat változásairól. Röviden foglalkozik a jelenlegi EU-tagországokkal és bővebben a volt ún. szocialista országokkal, kiemelten a 2004-ben belépőkkel.

A legutolsó francia szénbánya bezárását 2004 közepére tervezik, Franciaország éves termelése már 2001-ben 2,3 Mt kőszénre csökkent, ami az európai termelés töredékét teszi ki. Az uniós élvonal sorrendje: Anglia (33,1 Mt), Németország (30,7 Mt) és Spanyolország (4,2 Mt).

Közép- és Kelet-Európában a szocialista idők egyik legfontosabb energiaforrása volt a szén. 1990 óta az ágazatot recesszió jellemzi mind a felhasználás, mind a kitermelés, mind pedig a munkalehetőségek tekintetében. Ezt mutatja a következő táblázat is:

	Termelés millió tonna		Foglalkoztatottak ezer fő	
	1990	2000	1990	2000
Bulgária	30	27	38	20
Csehország	101	65	110	41
Magyarország	18	14	49	11
Lengyelország	147	102	388	155
Románia	38	29	134	47
Szlovákia	5	4	15	8
Szlovénia	5	5	8	4
Összesen	343	245	742	286

Forrás: a lengyel bányászat átstrukturálásért felelős hivatal

Lengyelország a régió elsőszámú szénexportőre, 2001-ben a kivitt 23 Mt szén egyharmadát Németország vásárolta fel, valamint a cseh import 98 %-át is Lengyelország fedezte. A cseh export 66 %-át a Szlovákiába és az Ausztriába szállított kocsz tette ki. Csehország 2010-re a tüzelésre felhasznált szén exportját teljesen le kívánja állítani.

A közép- és kelet-európai régió kőszéntermelése 1990 és 2000 között közel 40 %-kal csökkent. A két legjelentősebb széntermelő, Lengyelország és Csehország adta 2000-ben a régió termelésének 68 %-át.

Felhasználás szempontjából a szektor csak azokban az országokban jut stratégiai szerephez, ahol jelentős termelés folyik. Szlovákia, Szlovénia és a balti országok energiaszükségleteiket más forrásokból biztosítják. Románia, Bulgária és Magyarország energiatermelésében a szén jelentős szerepet tölt be, azonban az elmúlt húsz évben a helyettesítő energiaforrások felhasználása is elterjedt. Ez gyakran az atomenergia, amely a fenti országok energiatermelésének – sorrendben – 11 %-át, 45 %-át és 41 %-át adja.

Annak ellenére, hogy a régió egészében jelentős szerkezeti változások történtek, valamint 1990 és 2000 között mintegy 450 ezer munkahelyet szüntettek meg, az iparág még mindig veszteséges (csak Lengyelországban a szektor teljes

adósságállománya meghaladja az 5,4 Mrd eurót). Ráadásul a régióban kitermelt alacsony energiatartalmú szén és magas szulfáttartalmú lignit felhasználása rendkívül környezetszennyező, ami a hosszú távú perspektívák szempontjából nem túl sok jóval kecsegtet.

Egyre nagyobb szerephez jutnak a környezetvédelmi szabályozások, és a régió országainak nemcsak az európai normákhoz kell igazodniuk, hanem a Kyotoi Egyezményben vállalt kötelezettségeiket is teljesíteniük kell. Ennek pedig szükségszerű következménye lesz a magas CO₂ kibocsátással járó szénfelhasználás visszaszorulása. Ez jelenleg még nem kritikus szempont, ugyanis a nehézipari leépítésével a volt szocialista országok már jelentős mértékben csökkent a széndioxid kibocsátás, amelynek mértéke 2001-ben 30 %-kal a Kyotoi Egyezményben meghatározott szint alatt maradt.

Sokkal jelentősebbek a társadalmi következmények. A legfontosabb aggodalmakat jól példázza Csehország esete, ahol a nemzeti áramszolgáltató (CEZ) privatizációjában résztvevő cégekkel egy éves szintű minimális szénfelvásárlási kvóta elfogadtatásával kívánják a szektor viszonylagos stabilitását garantálni. Lengyelországban pedig a bányászszakszervezetek heves reakcióját váltotta ki az a bejelentés, hogy a közeljövőben a kormány több veszteséges bánya bezárását tervezi, amely mintegy 35 ezer munkahely megszűnését jelenti.

Figyelembe véve azonban az egyes országokat jellemző energiaforrás-felhasználást, a tervezett változások mégsem lesznek drasztikusak. Az ágazat problémái által leginkább érintett Lengyelország 2010-ig alig 10 %-os termelés-csökkenést helyezett kilátásba, tekintettel az ország jelentős készleteire (a világ összes szénkészletének 10 %-a), és a strukturális változások társadalmi hatásaira. Romániában a következő években a szén marad a legfontosabb energiaforrás, annak ellenére, hogy az ország vezetősége és a társadalom egyaránt támogatná az atomenergia szélesebb körű felhasználását. A szinte kizárólag Oroszországból importált földgáznak, mint a leggyakrabban emlegetett alternatív energiaforrásnak a még fokozottabb felhasználása nagymértékben függ a világpiaci árak alakulásától.

Revue Régionale 37. sz. (2003.01.20.)

Bárdi-Martényi

A Magyar Mérnöki Kamara Szilárdásvány-bányászati Tagozatának közleménye

Figyelemfelhívás az építési műszaki ellenőri tevékenységet szabályozó törvényre és kormányrendeletre

Az 1997. évi LXXVIII. törvény felhatalmazása alapján a kormány rendelkezett a – 158/1997. (IX. 26.) – épület, műtárgy építési szerelési munkáinak műszaki ellenőrzéséről. A kormányrendelet szerint „Építési műszaki ellenőri tevékenységet – az építményfajta egyes műszaki szakterületei felett – az gyakorolhat, aki az építési műszaki ellenőri névjegyzékben (a továbbiakban: Névjegyzék) az építményfajta, valamint a szakterület megjelölésével szerepel”.

A névjegyzéket a sajátos műszaki építményfajták tekintetében az építés felügyeleti feladatokat ellátó szervek, a szilárdásvány-bányászati iparágban a területileg illetékes Bányakapitányság vezeti. A tárgyban kiadott engedélyek érvényessége 2003. június 30-ával megszűnik. Ezen időpontig meg kell újítani a tevékenységre szóló jogosultságot, amely szakvizsgához kötött.

A szilárdásvány-bányászat témakörében a tanfolyam és szakvizsga levezetésére jogosított intézmények aktuális névsora az őket kijelölő Magyar Bányászati Hivataltól beszerezhető, ill. a Bányászati Értesítőben megkereshető.

Mely engedélyköteles létesítményeknél szükséges az építési műszaki ellenőr közreműködése:

- Mindazon létesítményeknél kötelező az építési műszaki ellenőr közreműködése, amelynek a kivitelezését közbeszerzési eljárás keretében nyerte el a vállalkozó.
- Az engedélyköteles létesítményeket, amelyek létesítésekor építési műszaki ellenőr közreműködése szükséges a 4/1979 (NIM. É. 23.) OBF szabályzat rögzíti.

A felsoroltak szerint látszólag rendezett a szakmásított építési műszaki ellenőrzés. A 4-1979. OBF szabályzat gondos tanulmányozása, a szabályzat felújításának igényére hívja fel az alkalmazó figyelmét.

A felújított szabályzat hármas hatású:

- alkalmazkodik a hazai bányászat mai felépítéséhez szabályozva a jelen építési tevékenységet,
- rendezi a szilárdásvány-bányászat engedélyköteles létesítményeit, amelyre tervezői jogosultságot kell kiadni,
- a bányatörvényt is módosítani kell, ahol meg kell fogalmazni, hogy milyen felkészültség szükséges a műszaki üzemi terv elkészítéséhez, illetve a különböző szilárdásvány-bányászati tevek készítéséhez.

Bízom abban, hogy az összefüggő feladatok egymásra épülése egyértelmű és megadja a jogalkotási munka egyik fontos területét és sorrendjét.

Gádori Vilmos
tagozati elnök

FELHIVÁS

a politikai, gazdasági vagy egyéb okok miatt igazságtalanul meghurcolt bányász szakemberek számbavételére.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület az iparágunk régi adóságát szándékszik törleszteni azzal, hogy felvállalja és kezdeményezi a politikai, gazdasági, vagy egyéb okok miatt meghurcolt, vagy igazságtalanul elítélt bányászati szakemberek rehabilitációját. A szakosztály elnöksége e munkára a Bányászattörténeti Szakcsoportot kérte fel. Ezzel kapcsolatban a legnagyobb ismeretekkel a vidéki szervezetek rendelkeznek, ezért adatközlésre felkértük a helyi szervezetek titkárait, a bányászattörténettel foglalkozó szakembereket és ezúton kérünk minden tagtársunkat, akinek ehhez fűződő adata vagy javaslat van, közölje a helyi szervezet titkárával, vagy az Egyesület címén a szakcsoportunkkal.

Első lépésként csupán a számbavételt, összeírást javasoljuk az alábbi három kategória figyelembe vételével:

- I. 1945 előtt: A bányászati berendezések leszerelése, vagy bányák, erőművek bezárás elleni tiltakozás, vagy egyéb politikai okok miatt meghurcoltak.
- II. 1945–1955 között: A politikai rendszerváltás és az államosítás során munkásellenesség, üzemelhagyás, szabotázs vádjával, vagy koncepciós perek következtében meggyilkoltak, bebörtönöztek, internáltak vagy meghurcoltak.
- III. 1956 után: A forradalmi eseményekben való részvétel vagy munkástanács vezetője és egyéb okok miatt ártatlanul elítéltek, internáltak.

Bár a politikai rehabilitáció nem tartozik az Egyesület hatáskörébe, de ezt kezdeményezheti, vagy egy közleményben dokumentálhatja az utókor számára az érintettek és hozzátartozók egyetértésével. Az AVH vagy bírósági szervek által folytatott eljárások iratai a levéltárakban általában rendelkezésre állnak, ezeknek az értékelését, összegyűjtését ehhez értő szakemberek fogják elvégezni. A legtöbb esetben, különösen az internáltaknál, nincsenek írásos dokumentációk, ezért az ezzel kapcsolatos adatokat szükséges az érintettek-től vagy a családtagoktól begyűjteni. A beérkező adatok értékelését, közlését egy erre alakult csoport fogja elvégezni. A fentiek figyelembe vételével kérjük az adatok megküldését az esemény néhány soros leírásával 2003. június 30-ig.

Benke István

Hazai hírek

A Mal a szabad árampiacon

A Magyar Alumínium Rt. (Mal Rt.) kilép a liberalizált árampiacon, miután szerdán előszerződést írt alá az E.ON magyarországi kereskedelmi cégével az Inotai Alumíniumkohó teljes és az Ajkai Timföldgyár 50 százalékos villamosenergia-ellátására. A Mal Rt. 2003. március 1-jétől vásárolná az áramot a liberalizált árampiacon. Így olcsóbban jut energiához, mint a köz-

üzemi áramtarifa szrint. A februári 13,5 százalékos áramemelést a Malnál sak részben tudták kivédeni, és összesen 527,7 gigawattórányi áram vásárlására kötnek megállapodást. A törvény szerint az áramellátás felét lehet importból beszerezni, az inotai kohót illetően a belföldi ellátásról is megegyeztek az E.ON-nal.

A Mal idej energiaköltsége várhatóan 7 milliárd forint lesz.

Dr. Jáki Rezső (1946–2002)

2002. november 9-én több száz ember nagy szomorúsággal gyülekezett a tatabányai Sikvölgyi Temetőben. *Dr. Jáki Rezső* temetésére jöttek. Olyan embertől búcsúztak, aki jelentős érdemeket szerzett Tatabánya és környékének hidrogeológiai megismerésében, a bányászati hidrogeológia továbbfejlesztésében, a geológiai tudományok széleskörű ismertetésében.

1946. június 10-én született Fertőbozon. Általános és gimnáziumi tanulmányait Sopronban végezte kiváló eredménnyel. 1964-ben nyert felvételt a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karának *bányageológus mérnöki* szakára. Az egyetem első éveiben érdeklődése már a hidrogeológia felé irányult és ezért diplomatervét is ebből a témakörből választotta.

1969. július 25-én a *Tatabányai Szénbányák* Távlati- és Műveléstervezési Osztályán vállalt munkát. Feladata a tatabányai bányüzemek hidrogeológiai viszonyainak feltárása és a karsztvíz elleni leghatékonyabb védekezés kidolgozása volt.

Az 1974-től – 1978-ig a Bányaföldtani Osztályon hidrogeológiai fúrások tervezésével, irányításával, az adatok rendszerbe foglalásával foglalkozott, aktív résztvevője volt a hidrogeológiai, földtani zárójelentések összeállításának. 1974 és 1976 között hidrogeológus szakmérnöki oklevelet szerzett.

1978-tól a Bányászati Szolgáltató Üzem részlegvezetőjeként, majd 1979. novembertől a Nagygyeházi Bányüzem főgeológusaként bányabeli fúrásokat irányított, vízbetörések elhárításán dolgozott. 1985-ben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen doktori fokozatot szerzett, bánya-vízvédelem témakörben.

A Nagygyeházi Bányüzem bezárása után 1988. június 1-ével kinevezték a Tatabányai Bányák Vállalat osztályvezető főgeológusának. Az 1990-es években a jogutódként létrejövő vállalatoknál folyamatosan töltött be vezető beosztásokat. Dolgozott a *Tatabányai Energetikai Termelő és Szolgáltató Kft.* és a *Vértesi Erőmű Rt.* Bányászati Igazgatóságain osztályvezetőként, főgeológusként. Ezekben a posztokon is megállta a helyét, és mint a földtan-, vízföldtan szakértője számtalan problémára keresett választ és javasolt megoldást.

Szakmai tudását másokkal is megosztotta és sokszor a helyi szervezetek megbízottjaként vett részt az *Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület*, a *Magyarhoni Földtani Társulat* munkájában. Öt éven keresztül volt a *Tatabányai Barlangkutató Csoport* titkára és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Szakosztály tevékenységét is támogatta.

Vezetője volt a *Főgeológusok Társaságának*, szervezte annak konferenciáit, előadó üléseit, ahol általában előadásokat is tartott. Élményszámba mentek azok a szakmai kirándulások, amelyeket országhatáron belül, illetve kívül szervezett és vezetett.

Kimagasló munkáját az állami és társadalmi szervek számos kitüntetéssel ismerték el. Megkapta a *Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója* kitüntetést (1978); háromszor lett *Kiváló Dolgozó* (1980, 1982, 1984); átvehette a *Tatabányai Bányákért* elismerést (1993).

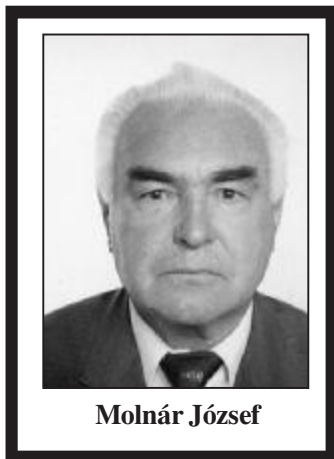
Végso nyughelyén volt munkatársai, bányáskollégái álltak díszőrséget és utoljára énekeltek el tisztelt halottunknak a Bányászhimnuszt.

Emlékét megőrizve kívánunk utolsó Jó szerencsét!

Nárai Vencel – Sóki Imre

Molnár József (1924–2002)

2002. október 22-én, hosszú, súlyos betegség után Oroszlányban elhunyt *Molnár József* bányamester, aki 1924. március 1-én született a Komárom-Esztergom megyei Csatkán.

A bányászattal a Szovjetunióban, hadifogsága alatt, ismerkedett meg, ahonnan 1948. augusztus 20-án tért haza. Egy év után már a tatabányai VIII. aknán dolgozott, majd beiratkozott a Péch Antal Aknászképző Technikumba, amit 1957-ben fejezett be. Ezt követően az Oroszlányi Szénbányák XVII-es aknaüzemében helyezkedett el aknászként és ott dolgozott később főaknászként, szakvezető bányamesterként, majd vezető bányamesterként. 1975. augusztus 27-én felelős műszaki-vezetőhelyettesé nevezték ki, majd 1978. november 23-án vonult nyugdíjba. Munkáját a szakmai hozzáértés és a becsület jellemezte, melyért számos elismerésben, kitüntetésben részesült.

Egyesületünknek 1959 óta tagja volt. A 40 éves tagságát 1999-ben Soltz Vilmos emlékéremmel ismerték el.

A családját szerető, munkatársait, ismerőseit becsülő, tisztességben eltöltött élete hosszú súlyos betegség után fejeződött be. Utolsó útjára 2002. október 31-én kísértük el az oroszlányi temetőbe.

Kedves tagtársunktól e néhány emlékező sorral búcsúzunk és mondunk neki utolsó *Jó szerencsét!*

Bíró Aladár

Dr. Mueller Othmár (1932–2002)

2002. december 10-én, életének 71. évében elhunyt *dr. Mueller Othmár*, a hadtudomány kandidátusa, az Igazságügyi Műszaki Szakértői Intézet nyugalmazott igazgatója, az Építéstudományi Egyesület Robbantástechnikai Szakosztályának vezetője.

1932. március 15-én született Budapesten, ugyanitt, a Műszaki Egyetemen 1954-ben kapott építészmérnöki diplomát. 1959-1965 között gazdasági szakmérnöki, majd a munkavédelmi szakmérnöki okleveleket szerzett, 1965-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen a doktor címet is elnyerte. 1965 és 1974 között ösztöndíjas tanulmányokat folytatott az NSZK-ban, Hollandiában, Norvégiában, Dániában, Svédországban, ill. az akkori NDK-ban robbantástechnikai képzésen vett részt.

A Zrínyi Miklós Katonai Akadémián 1995-ben a hadtudomány kandidátusa fokozatot nyerte el.

Tanulmányait munka mellett végezte. 1954-1955 között a *Komárom-megyei Tatarozó és Építő Vállalat* főépítésvezetője volt, ezután a *Fővárosi Tanács Városrendezési és Építészeti Főosztályán* dol-

gozott először mérnökként, majd főmérnökként, végül osztályvezetőként. 1977-től az „Április 4” Építőipari Szövetkezet elnöke volt, majd 1981-ben az *Igazságügyi Műszaki Szakértői Intézet*, (később az összevont Budapesti Igazságügyi Műszaki-, Könyv- és Árszakértői Intézet) igazgatójává nevezték ki, ahol 1996-os nyugdíjba vonulásáig dolgozott.

Munkáját, életét végigkísérte a tudományos közéletben folytatott tevékenység. 1955 óta volt tagja az Építéstudományi Egyesületnek, ahol az építéstudomány műveléséért 1980-ban *Alpár Ignác-érem*, 1992-ben *Egyesületi Érdemérem*, 2002-ben *ÉTE-díj* kitüntetésekben részesült. Az Egyesület Robbantástechnikai Szakosztályának a vezetője, motorja, éltetője volt egészen váratlan haláláig. 1961 óta szervezte a sikeres nemzetközi robbantástechnikai kollokviumokat, a 2003-ban esedékes 10. szervezését a tőle ismert lelkesedéssel és energiával már elkezdte.

Két ízben megkapta az Osztrák Robbantástechnikusok „*Dynamit pro pace*” kitüntetését, tiszteletbeli tagja volt a Német Robbantástechnikai Egyesületnek és az Amerikai Nemzetközi Robbantómérnök Egyesületnek. Ugyancsak tagként segítette a Magyar Hadtudományi Társaság Műszaki Szakosztályának munkáját, és tagja volt az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Robbantástechnikai Szakosztályának is.

Tudását mindig önzetlenül bocsátotta a szakma iránt érdeklődők rendelkezésére. Mint kiváló előadót, hallgatói tisztelettel fogadták a Munkavédelmi Képző- és Továbbképző Intézetben, ahol 1975-től a Létesítmények Munkavédelme Tanszék vezetője volt, a BME igazságügyi szakértői szakmérnöki tanfolyamain, a BME Mérnöktovábbképző Intézetben, a győri Széchenyi István Műszaki Főiskolán, a budapesti Rendőrtiszti Főiskolán, a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, a Zalka Máté (ma Bolyai János) Katonai Műszaki Főiskolán és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen.

1969-től kezdődően, minden anyagi támogatás nélkül, levelezés és sok munkával kiépített kapcsolatai révén létrehozta az Európában egyedülálló Robbantástechnikai Szakkönyvtárat. (*A könyvről 2002/5-6. számunk 470. oldalán számoltunk be – a szerk.*) Végakaratóban a könyvtárat a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemnek adományozta.

Tudományos munkásságát 8 szakkönyv és mintegy 500 szakkikk fémjelzi, melyek különböző szakfolyóiratokban, rendezvényi kötetekben jelentek meg belföldön és külföldön, magyar, német, angol, szlovák nyelven. Emlékét őrzik a világ számos országában tartott konferencia előadások is.

A hamvasztást követően, 2002. december 27-én a Farkasréti temetőben vettek búcsút tőle a gyászoló család, a rokonok és a szakmai élet képviselői. Nyugodjon békében, emlékét tisztelettel megőrizzük. Dr. Mueller Othmár munkássága nem merül feledésbe, és bár a robbantó társadalom szegényebb lett egy nagy alakjával, de gazdagodott egy legendával.

Dr. Lukács László

Gyászjelentés

Egerszegi János okl. kohómérnök az OMBKE tiszteleti tagja (Fémkohászati Szakosztály) életének 79-ik évében, Székesfehérváron elhunyt.

Benyovszky Móric, okl. gépészmérnök, az OMBKE tiszteleti tagja (Öntészeti Szakosztály) életének 79-ik évében, Budapesten elhunyt.

Sztranáth István villamosipari technikus 2003. január 7-én, életének 83-ik évében, Ózdon elhunyt.

Szebényi Ferenc okl. bányamérnök, az OMBKE tiszteleti tagja 2003. január 10-én, életének 78-ik évében, Budapesten elhunyt.

Varga Ernő (1938–2002)

Még alig tettük le a Borbála-Szakestély korsóját, még fülünkben csengett a vidám nótázás, amikor jött a szomorú hír, hogy egy társunk, *Varga Ernő okl. bányamérnök* december 7-én, 64 éves korában eltávozott közülünk.

Sokan ismerték, sokan szerették, talán haragosa sem volt, hiszen sugárzó optimizmusa, életkedve, humora nem engedte, hogy valakivel is ne találja meg a szót. Igazi bányász volt, mecseki bányász, még akkor is, ha a maga által nyughelyül választott szülőfalu, Köveskál, és az ajkai vājáriskola majd a Jolán akna más vidéken van, de további pályája ehhez a szép vidékhez köti.

1959-től vājárként dolgozott az akkor még nagyon fiatalnak számító és igen mostoha körülményekkel bíró *uránbányában*. Egy évvel később már, mint technikumot végzett aknász végzi az akkor még titkosnak, misztikusnak számító, bár egyszerűen csak kemény uránbányászati munkát. 1967-ben kapott diplomát a Nehézipari Műszaki Egyetemen, majd az ott megszerzett tudást több irányítói-, vezetői beosztásban kamatoztatta. Az uránbányán kívül dolgozott a *Mecseki Szénbányáknál*, a *Bányászati Aknamélyítő Pécsi Körzeténél*, a *Pécsi Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen*. Résztvevője és irányítója volt bányák építésének, művelésének, és bezárásának, részese volt fényes időszakoknak, és árnyékos napoknak. Belekóstolt az „igazi bányászat” utáni időkbe is.

Munkája elismeréseként számtalan kitüntetésben részesült. *Kiváló Munkáért* miniszteri kitüntetés, a *Bányász Szolgálati Érdemérem* valamennyi fokozata és a *Szt. Borbála Emlékérem* tanúsítja rátermettségét, tehetségét.

Sok emléket őrzünk róla, hiszen egyéniség volt, derűs, nyugodt, magabiztos. Emlékezetünkben és a fehér asztal mellett örökre itt lesz közöttünk. „Fiúk, nincs itt semmi probléma!” – mondaná, és szerintem, mondja is.

Szervusz Ernő. Jó szerencsét!

Berta József

Gyászjelentés

Benedek Miklós okl. bányamérnök 2003. január 22-én, életének 75-ik évében, Budapesten elhunyt.

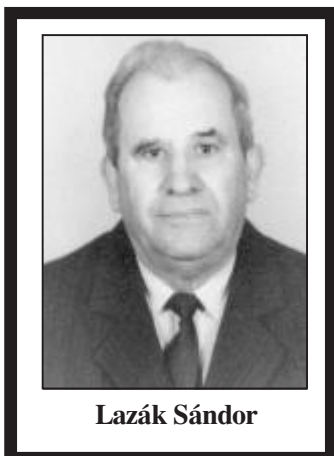
Papp József okl. fizikus, a robbantástechnikai szakbizottság tagja 2003. február 2-án, életének 73-ik évében, Tatabányán elhunyt.

Trimmel Ruppert bányaiipari technikus 2003. január 17-én, életének 71-ik évében, Oroszlányban elhunyt.

(Tagtársaink életútjáról későbbi lapszámunkban fogunk megemlékezni.)

Lazák Sándor (1936–2002)

2002. október 26-án Edelényben elhunyt Lazák Sándor bányatechnikus, a Borsodi Szénbányák nyugdíjasa.

1936. április 20-án született Nyírábrányban, itt végezte általánosiskolai tanulmányait, majd Nagybátonyban elvégezte a vájár iskolát. Első munkahelye a Nógrádi Szénbányák Tiribesi Bányáüzeme volt, ahol 1954. március 9-én kezdett dolgozni. Rövid nógrádi tevékenysége után 1954. szeptemberben a Borsodi Szénbányászati Tröszt-höz tartozó Diósgyőri Mártabányán kezd el dolgozni. Az új iránt fogékony, jó képességű fiatalember szakmai tudását igyekszik bővíteni és elkezd tanulmányát a Miskolci Bányaiipari Technikumban, ahol 1959-ben technikus oklevelet szerez.

1955 áprilisától a Miskolci Bányáüzem Lyukóbánya aknájára kerül, majd 1963 áprilisában áthelyezik az Edelényi Bányáüzemhez, ahol aknási munkakört lát el. Továbbtanul és 1968-ban Felsőfokú Munkavédelmi Szaktechnikus oklevelet szerez.

Nagy szorgalommal és odaadással végzi munkáját a nem könnyű bányászati körülmények között. 1982-ben biztonsági megbízottnak nevezik ki - mely beosztásból 1989 májusában megy nyugdíjba.

A csendes, jó felkészültségű, alapos tudású biztonsági megbízott készítette el az üzem Balesetelhárítási ismertetőjét, mely a baleseti oktatás alapjául szolgált. Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el, többek között megkapta a Bányász Szolgálati Érdemérem mindhárom fokozatát. Az OMBKE-nek 1978 óta tagja volt, nyugdíjas korában is aktívan tevékenykedett Edelényben.

2002. október 30-án családja, barátai és volt munkatársai részvétele és a bányász himnusz hangjai mellett helyezték örök nyugalomta a miskolci Deszka temetőben.

Emlékét megőrizzük, nyugodjon békében.

Utolsó Jó szerencsét!

Lóránt Miklós

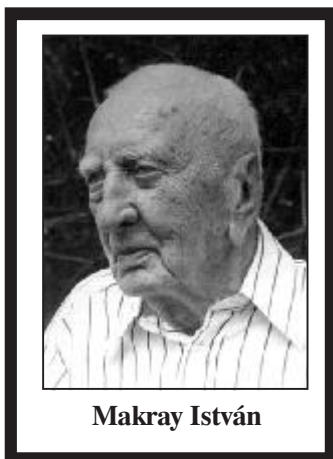
Helyreigazítás

2002/5-6. számunkban *dr. Mosonyi Emil* cikkének fejlécében (427. old.) a szerző akadémiai tagságát helytelenül írtuk *levelező-ként*. Mosonyi Emil – mint az a cikk utáni életrajzából is kiderül – a Magyar Tudományos Akadémia *rendes tagja*.

Tisztelt Szerzőnktől és Olvasóinktól ezúton kérünk elnézést.

Makray István (1909–2002)

2002. június 21-én, Budapesten elhunyt Makray István vasokleveles bányamérnök.

1909. október 6-án született Nagybányán. A gimnáziumot Szatmárnémetiben és Zilahon végezte, de Debrecenben érettségizett 1928-ban. A szülővárosi és családi környezet egyaránt befolyásolta a bányász szakma választásában. A Magyar Királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán, Sopronban 1935-ben szerzett oklevelet.

1936. januártól 1940. novemberig üzemmérnökként a *Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi bányaiüzemeiben* dolgozott, majd *Nagybányára*, a részvénytársaság tulajdonában lévő aranyérc bányához helyezték át. 1944 októberben tért vissza Dorogra, ahol különböző üzemekben dolgozott üzemvezető főmérnökként. 1953-ban a *Dorogi Szénbánya Vállalat* központi mérnökségének vezetőjévé nevezték ki. Ebből a beosztásából vonult nyugdíjba 1969. november 1-én.

Feltalált egy gipsz- és cement fojtási eljárást, melyet a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. 1942-ben szabadalmaztatott. Ez a hazai gyakorlatban ugyan nem terjedt el, viszont az eljárást külföldön tovább fejlesztették, és sikeresen alkalmazták.

Nyugdíjazását követően 1973-ig kő- és kavicsbányászati szakértőként dolgozott. Kezdeményezett és tervezett egy OMFB által támogatott kísérletsorozatot, mely vízgyű alkalmazásán alapult a kavicsbányászatból visszamaradt bányatavas terek rendezésére.

Eredményes munkáját több oklevél, kitüntetés jelzi. 1951-ben elnyerte „*Az ország legjobb üzemvezetője*” címet. Ugyanekkor a *Magyar Népköztársasági Érdemérem* arany fokozatával, 1956-ban a *Bányász Szolgálati Érdemérem* bronz fokozatával tüntették ki.

Egyesületünknek hatvannégy éven át volt tagja, 1940 és 1942 között a nagybányai csoport titkára volt. Egyesületi hűségét *Sóltz Vilmos emlékérmekkel* ismerték el.

Az arany-, a gyémántoklevél után 2000-ben a Miskolci Egyetemen vasoklevelet kapott.

2002. július 5-én a római katolikus egyház szertartása szerint, családja körében temették el a budapest-kelenföldi Szent Gellért templom urnatemetőjében.

ifj. Makray István

Helyreigazítás

A 2002/5-6. számunkban az aranyoklevelesek köszöntésében a 446. oldalon **Kozma Miklós** életútjának ismertetésében tévesen jelentettük meg, hogy tisztelt kollégánk a *KBF hivatalvezető főmérnöke* volt, beosztása helyesen *hivatalvezető-helyettes főmérnök* volt. Ugyanitt az ekvivalens *szelvényeket* helytelenül *szerelvényeknek* írtuk. A hibákért ezúton kérjük nagyra becsült tagtársunk és olvasóink szíves elnézését.

A szerkesztőség

Könyvismertetés

Iparosok és bányászok a Mecsekalján (Gazdaságtörténeti tanulmányok)

A 2002. év könyvkiadása szakmánk szempontjából kiemelkedő évnek számít. A Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara és a Pro Pannónia Kiadó Alapítvány *Szirtes Gábor és Vargha Dezső* szerkesztésében adta ki „Iparosok és bányászok a Mecsekalján (gazdaságtörténeti tanulmányok)” című könyvet. A könyv 3 fő fejezetre osztható:

- a pécsi bankok aranykora
- fejezetek Baranya és Pécs gazdaságtörténetéből

- Baranya és Pécs bányászattörténetéből

A bányászati fejezet szerzői és az írások címei:

Juhász József: A mecseki szénbányászat fejlődési ciklusai

Pálffy Attila: A pécsi székesegyház önálló uradalmi szénbányászata (1798-1868)

Szirtes Béla: Kiemelkedő személyek a pécsi szénbányászat történetében

Bánhegyi Mihály: A mecseki bányaveszélyek elleni félévszázados küzdelem

Mendly Lajos: A pécsi szénbányászat szerepe a város XX. századi fejlődésében

Sallay Árpád: Az uránbányászat szerepe Pécs XX. századi fejlődésében

Cserta Péter: Az energetika szerepe Pécs XX. századi fejlődésében

Az információgazdag, értékes iratmásokkal, rajzokkal, máshol nem közölt fotókkal ellátott könyv kiváló minőségű előállítását a pécsi Molnár Nyomda dolgozóinak munkáját dicséri.

A könyv megrendelhető a PRO PANNÓNIA Alapítvány (7621 Pécs, Király u. 33., tel/fax: 72/213-379) címén, ára: 2790 forint.

Dr. Horn János

Dr. Horn János: A földtan és a bányászat Kossuth-, Állami és Széchenyi-díjasai, 1948–1999.

A földtan és a bányászat legújabb kori hazai története iránt érdeklődőknek nyújt hasznos, forrásértékű ismereteket dr. Horn János ezen legfrissebb 131 oldalas összeállítása. Dr. Horn János, a kiváló szervezőképességű olajmérnök és mérnöküzgazda minden írásában a tárgykör le-

hető teljes körű áttekintésére törekszik, ezt tükrözi ennek a könyvecskének a felépítése is.

A mű célját az előszó szerint (abból csak egy mondatot kiemelve) a következőkben jelöli meg a szerző: „Tiszteleg ez a könyv mindazoknak az embereknek – a fizikai munkástól a mérnökig, a tudósig –, akik embert próbáló munkát végeztek a föld alatt és föld felett...”

A könyv elsőként egyetlen oldalon a Kossuth-, Állami és Széchenyi-díjak rövid történetét foglalja össze, majd 39 oldalon szó szerint idézi a díjakra vonatkozó főbb jogszabályokat (szám szerint 17-et) az 1948. évi, Tildy Zoltán és Dinyés Lajos által aláírt XVIII. törvénycikkeltől az 1101/1996 (X. 2.) sz. kormányhatározatig. A következő, 22 oldalas fejezet a díjak adományozására javaslatot tevő bizottságok történetét ismerteti, a bizottsági tagok név szerinti felsorolását is tartalmazó előterjesztések, illetve határozatok közlésével. A 14 idézett okmány jól érzékelteti a művészeti, a humán és a technikai szakágak változó súlyát az ország mindenkori politikai és gazdasági helyzetében.

Az 1948 és 1999 között díjazottak név szerinti felsorolását mutatja be ABC-rendben a további fejezet a díjazottakhoz fűződő következő adatokkal:

- a kapott díj neve, fokozata, adományozási éve
- munkahely
- foglalkozás
- az odaítélés rövidített indokolása.

Az összeállításban 156 címnév szerepel, ami azonban 167 személyt takar, mert három esetben 5-8-5 tagú szocialista brigád is részesült valamelyik díjban, illetve hét esetben a földtudományok 1-1 kiválóságát két alkalommal is kitüntették a díjak valamelyikével. A kitüntetettek közel fele megosztott díjban részesült. A névsorban megtaláljuk egyesületünk több tiszteleti tagját.

A könyv néhány díjazott munkásságát méltató korabeli újságcikkkrészlet felidézésével zárul a Magyar Nemzetből, a Népszabadságból, a Bányamunkásból stb. Ezekben többek között Szádeczky Kardoss Elemér egyetemi tanárt, Horváth Sándor ajkai és Gyurkó István ormosbányai brigádvezető vájárt, Szabó István fafaragó művészt, Gál István tatabányai trösztigazgatót, Garai József bányamentőt, Tóth Ferenc fűró-mestert, Fülöp József akadémikus geológust, Dörmer Konrád aknamélyítő csapatvezetőt,

Tamásy Istvánt a Bányászati Egyesülés vezérigazgatóját szólaltatják meg.

A kötet végén két számszerűen összesítő táblázat és a felhasznált irodalom felsorolása található.

A Bányász kultúráért Alapítvány kiadása, Budapest, 2002. Kereskedelmi forgalomba nem kerül.

Kárpáty Lóránt

N. László Endre: A dunai aranyosás – Aranyosó cigányok a Kárpát-medencében

Régi vágya valósult meg – túl 70. életévén – N. László Endre Barcson élő néprajzkutató tanárnak, számos cikkünk írójának, aki több évtizede fáradhatatlanul kutatja a *Kárpát-medencei folyami aranyosás* történetét, gyűjti és rendezi szellemi-tárgyi emlékeit, s e közben a *csallóközi Duna-szakaszon* a gyakorlatban is megismerte ennek, az egyik legősibb, kétkezi mesterségnek minden csínját-bínját, vészesen fogyó hazai művelőinek életét, gondolkodásmódját. Kormányzati támogatással 2002 elején végre megjelent több tucat rövidebb-hosszabb tanulmánya-cikke összefoglalásaként ez, az általa röviden csak *Nagy Aranyászkönyvnek* hívott mű a *Kárpát-medencére eső Duna-szakaszon végzett aranyosásról*. Szándéka szerint ezt követni fogja egy újabb összefoglaló kötet a medence többi aranyhordalékos folyóin (*Dráva, Mura, Aranyos stb.*) gyűjtött aranyosási adatokról és emlékekről. Jelen kötet a kiadó kívánságára kiegészült a korábban készült *Aranyosó cigányok a Kárpát-medencében* című 54 oldalas tanulmánnyal is, amelynek kis könyves kiadásáról lapunk 2001. évi 4. lapszámában már adtunk ismertetést (p.: 289.).

A változatos elbeszélő stílusban, szép magyarsággal megírt mű olvasása alapján eltöprenghetünk: *mi is a könyv műfaja?* Technikatörténeti mű, egy kihálófélben lévő mesterség emlékeinek néprajzos feldolgozása, beszélgetések sorozata a mesterség mai művelőivel, ösztönzés a környezetbarát nemesfémtermelés felelevenítésére és az aranyosás gazdasági újraértékelésére? Szerintem ez is, az is és jó, hogy így készült, *hasznos és élvezetes olvasmányt* nyújtva a néphagyományok iránt érdeklődőknek éppúgy, mint a technikátörténeti kutatóknak vagy éppen a hazai ásványkincsek hasznosításán fáradozóknak.

Nagyvonalú felosztással számba véve a könyvnek a dunai aranyosással foglalkozó 233 oldalas részét, a *terjedelem mintegy 15%-a a honi aranyosás történelmi hátterét* taglalja (kiemelve *Mária Terézia nagy pátenstevelét*), *60%-a az aranyászmesterség részletes technikájával* foglalkoz-

zik, a lelőhelyeket meghatározó *lapátpróbáktól* kezdve, a mosási eszközök és eljárások ismertetésén keresztül, a *sárárany kinyeréséig, finomításáig*, (még a műveletek egészségi ártalmaira is kitérve). *A fejezetek negyede kifejezetten néprajzi jellegű*. Ezek keretében először gazdag mesélőkedséggel ismerteti meg az olvasót a *Csallóköz* és a *Szigetköz* vadregényes vízvilágában keletkezett, *Tündér Ilona* köré fonódó regékkel az író, majd tisztelő szeretettel mutatja be az *aranyászok* (akit nem szabad összetéveszteni az aranyásókkal) küzdelmes, de független életmódját, szórakozásaikat, valamint *néhány neves csallóközi aranyász* színes egyéniségét.

A könyv további 45 oldalán szókimondó népi nyelvezettel megírt, *rövid aranyásztörténeteket és anekdotákat* olvashatunk. Az előszó után *Csepeli Szabó Béla: Aranyosó* című, befejezésésként pedig *Tompa Mihály: Ásvány* és *Csapó Kálmán: A mogorósi uraság és a tündérek* című versével hajt fejet a szerző az aranyászok előtt. Ezt követi a kötet másik címadó tanulmánya az aranyosó cigányokról.

A dunai aranyosás témaköréhez felhasznált *több mint 70 forrásmunkát a lábjegyzetek* sorolják fel. A bányászati forrásművek között kiemelt helyet kaptak *Pantó Dezső* tanulmányai (fényképe is szerepel a könyv végi fotók sorában). A függelék *N. László Endre önéletrajza* után azt a *186 írást* sorolja fel, melyeket az utóbbi 20 évben (1980-2000) különböző folyóiratokba írt a szerző (lapunk ez idő alatt 12 írását közölte). A könyv hangulatos, fényképes borítólapokat kapott, betűi jól olvashatóak, ábrái tiszták.

Összefoglalóul megállapítható, hogy *N. László Endre* teljesen uralja (hazánkban ma már *egyedülként*) a folyami aranyosás témakörét, könyve tehát hiteles forrásul használható fel mind a technikátörténeti, mind az ásványvagyon-hasznosítási, mind a néprajzi kutatásokhoz. Ezen túlmenően – úgy vélem – a könyvben helytel-közzel megjelenő *határozott állásfoglalásokkal, vagy kritikai hangvétellel* azt kívánja elérni, hogy ez az *ősi mesterség* ne haljon ki, hanem *újra megtalálja szerény, de hasznos helyét a nemzetgazdaságban*.

N. László Endre sajnos beteg ember, tehát joggal aggasztja az is, hogy évtizedek erőfeszítése ellenére mindmáig nem tudott biztonságos és méltó helyet találni az aranyosással kapcsolatos, terjedelmes tárgyi gyűjteményének. Talán ennek az olvasmányos könyvnek a széles körű megismerése elő fogja segíteni *gyűjteménye sorsának rendeződését is*.

386 oldal, rajzolt és fényképes ábrákkal, a kötet végén 38 fényképpel. Argumentum Kiadó, Budapest, 2001.

Kárpáty Lóránt

Debreczeni Márton emlékűnnep Erdélyben

A kalotaszegi Magyargyerómonostoron, 2002. szeptember 7-én a helyi református egyházközség és a Debreczeni család szervezésében emléktábla leleplezéssel és tájházavatással egybekötött ünnepléssel emlékeztek meg *Debreczeni Márton* tudós bányamérnökről és költőről, születése idei 200. évfordulója alkalmából. Az eseményen megjelentek az erdélyi kulturális élet jeles személyiségei és a család Magyarországon és külföldön élő tagjai.

Az emlékűnnep a szülőfalu ősi, középkori templomában istentisztelettel kezdődött. Az íghirdetést követően Debreczeni Márton életéről, munkásságáról és emberi nagyságáról tartott előadást öccsének szépunokája, *Debreczeni-Droppán Béla* történész-levéltáros. Az ünnepség, kilépve a templomból, az azt övező cinteremben folytatódott. Itt *Egyed Ákos* akadémikus, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnöke méltatta Debreczeni Mártont, majd az ünnepi gyülekezet leleplezte a reformkor jeles bányamérnök-feltalálójának emléktábláját.

Az emléktábla megkoszorúzása után került sor néhány méterrel messzebb, a régi parókia kertjében a *Debreczeni Márton Tájház* átadására, melynek gondolata még 1994-ben fogant meg a magyargyerómonostoriak fejében és a Debreczeni család anyagi hozzájárulásával és a helybeliek munkájával született meg, akik a jó másfélszáz évesre becsült egykori gabonást – megmentve a végső pusztulástól – áthozták a parókia udvarára. A tájház előtt a névadó Svájcban élő 74 éves ükunokája, *dr. Debreczeni Zsolt* mondott köszöntő beszédet, és egyúttal a múzeumnak adományozta az ünneplést acélmetszetű képmását. Ezután *Sinkóné Kalló Katalin* a ház berendezője, a kalotaszegi népművészet nagy ismerője beszélt el a tájház létrejöttének történetét. Az avató beszéd után *Alföldi László* kolozsvári főkonzul a nemzeti színű szalag átvágásával nyitotta meg a Debreczeni Márton Tájházat, és az ünneplők megtekinthették a régi kalotaszegi szobát, benne a monostori nép által összegyűjtött sok szép és értékes tárgyi emléket.

A Debreczeni Márton emlékűnnep a régi parókian, 80 fős díszbéddelel ért véget nagyon jó hangulatban.

A szülőfalu ünnepelel befejeződött a Debreczeni Mártonra emlékező, az utóbbi másfél esztendő felölelő évfordulós ünnepségsorozat. A megemlékezéselel az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület a *Debreczeni Márton Emlékév* rendezvényeilel, az Erdélyi Múzeum-Egyesület a Kolozsváron megrendezett *tudományos emléküléssel* tisztelgett a nagy előd emléke előtt. (*A rendezvényekről korábbi számainkban beszámoltunk. – A szerk.*)

Debreczeni-Droppán Béla

A Bányászati Közlöny tartalmából

A 2003/1. szám (január 31.) közli:

- a SZCSM-EüM 4/2002. (II. 20.) együttes rendeletet az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről
- az MBH közleményeit:
- a hites bányamérők 2002. december 31.-ei jegyzéke

Meghívó

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Történeti Bizottsága és a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete

2003. április 10-én (csütörtökön) 10³⁰ órakor
a várpalotai „Jó szerencsét!” Múvelődési Központban
(Honvéd u. 1.) tartja a

**Jó szerencsét köszöntés elfogadásának
109-ik évfordulója ünnepségét.**

Minden érdeklődőt tisztelettel várnak.

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Bányász-Kohász-Földtan Szakosztály

Bányász-Kohász-Földtan Konferencia 2002. április 11–13. Zilah (Zaláu)

A konferencia programja:

április 11. regisztráció,

április 12. megnyitó, plenáris- és szekció előadások

április 13. szakmai kirándulás a környéken (Magyarzsombor, Almásgalgó, Turbóca, Prodánfalva, Beréd, Mojgrád), elutazás.

Részvételi díj:

60 EUR (diákoknak 30 EUR, kísérőknek 20 EUR), szállás 14-40 EUR/fő/éjszaka, kirándulás (ebéddel) 12 EUR.

Előadók és résztvevők jelentkezését március 10-ig várjuk!

További információk, jelentkezési lap:

Pap Tünde programszervező, EMT.

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság – EMT

Kolozsvár, December 21. sugárút 116.,

Postacím: 3400 Cluj, C. P. 1–140

Tel./fax: +40-64-194042, 190825,

e-mail: emt@emt.ro, honlap: <http://www.emt.ro>

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület
a Magyar Bányászati Hivatal közreműködésével

Bányászati Munkavédelmi Konferenciát

rendez Budapesten, 2003. május 26-27-én

A konferencia védnöke
Dr. Esztó Péter, a Magyar Bányászati Hivatal elnöke

A konferencia témái:

- A bányászati munkavédelem helyzete
- Felkészülés az Európai Unióba való belépésre
- A munkaadók kötelezettségei a 4/2001. (II. 23.) GM rendelet szerint
 - biztonsági és egészségügyi dokumentáció
 - kockázatelemzés
 - munkavédelmi **menedzsment, munkavédelmi irányítási rendszer**
 - Az EU munkavédelmi követelményei
 - A Munkavédelem Országos Programja
 - A balesetbiztosítási ág létrehozása
 - A munkavédelem gyakorlati problémái

A konferencia a munkavédelmi bírságok felhasználása során nyújtott támogatással jöhetett létre.

Kiállítás:

a Konferencia helyszínén egyéni védőeszközöket és egyéb munkavédelmi termékeket bemutató kiállítást is szervezünk.

Előadások bejelentése:

A tematikával összhangban lévő előadásokat 2002. március 30-ig kérjük bejelenteni.

Az előadások tervezett időtartama 20 perc.

Jelentkezés és felvilágosítás az OMBKE Titkárságán:

1371 Budapest, Pf. 433.,
Telefon/ fax: 201-7337,
e-mail: ombke@mtesz.hu

Kiegészítés

Legutóbbi (2002/5-6.) lapszámunkban köszöntöttük a Miskolci Egyetemen 2002-ben gyémánt- és arany oklevelet kapott tagtársainkat. A köszöntésből sajnálatos módon kimaradt négy igen tisztelt jubiláló kollégánk. Ezúton – egyúttal szíves elnézésüket kérve – pótlólag kívánunk mindannyiuknak további jó egészséget és jó szerencsét!

Fecskés Mihály okl. bányamérnök, aranyokleveles utász hadmérnök

1926. augusztus 11-én született Bánhidán. 1951-ben kapott az Állami Műszaki Főiskolán bányamérnöki, a Budapesti Műszaki Egyetemen utász hadmérnöki oklevelet. A Honvéd Műszaki Csapatoknál töltött szolgálat után a Tatabányai Szénbányáknál dolgozott 1983-ban történt nyugdíjazásáig. Több aknaüzemben is betöltött üzemvezetői, üzemigazgatói, főmérnöki posztokat, majd a vállalat központjában volt létesítményi főmérnök, ill. műszaki tanácsadó. Közben, 1960-ban a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen bányai gazdasági mérnöki oklevelet szerzett. Vezetői munkáján túl a bányagépesítés terén végzett kutató munkát, több újítása volt.

Munkásságát kétszeres a *Kiváló Újító* (arany), a *Szakma Kiváló Dolgozója*, a *Bányász Szolgálati Érdemérmek* (mindhárom fokozat) kitüntetésekkel ismerték el. Az OMBKE-nek 1959 óta tagja.

Kiss Béla okl. bányamérnök, aranyokleveles utász hadmérnök

1926. május 5-én született Tatabányán. 1951-ben az Állami Műszaki Főiskolán bányamérnöki, a Budapesti Műszaki Egyetemen utász hadmérnöki oklevelet szerzett. A BME Utász Tanszékén kezdte pályafutását, majd a szénbányászatba irányították át; a *kömlői-, nógrádi- és tatabányai szénbányáknál* töltött be különböző vezető beosztásokat. 1982-ben a *Mányi Bányászati Üzem* biztonsági főmérnökeként ment nyugdíjba, nyugdíjasként a kőbányászatban vállalt felelős műszaki vezetői feladatokat.

Részt vett a széleshomlokú fejtések bevezetésében, és kiemelten foglalkozott a bányabiztosítás fejlesztésével, különösen a különböző támok, süvegek kísérleteivel, biztosítási technológiák fejlesztésével.

Hat alkalommal részesült *Kiváló Dolgozó* kitüntetésben, megkapta a *Bányász Szolgálati Érdemérem* mindhárom fokozatát. Az OMBKE-nek 1950 óta tagja.

Aranyoklevelet kapott még **Gábris József okl. bányamérnök** (külföldön él, életrajzi adatait nem kaptuk meg) és **Zsóka István okl. olajmérnök**, a Kőolaj- Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály tagja, életútjának bemutatása a testvérlapunkban jelenik meg.

Szerkesztőség

A szakmai anyanyelv fejlesztésének néhány időszerű kérdése

Miért különösen időszerű a magyar nyelv ápolása és fejlesztése?

Többek között azért, mert nem csak az stratégiai feladat, hogy csatlakozzunk az Európai Unióhoz, hanem az is, hogy magyarok is maradjunk. Ez ugyanis szükséges – bár nem elégséges – feltétele annak, hogy hasznos tagjaként a szövetségnek eredményesen fejlődjünk a kívánt és óhajtott irányba. A világ, ezen belül Európa fejlődésének egyik motorja a kulturális sokszínűség, mert például a különböző anyanyelvek helyes használata egyben különböző gondolkodási módot is jelent, ami a megoldandó problémák gyorsabb és eredményesebb rendezését, és a kitűzött célok gyorsabb elérését segítheti vagyis a kulturális sokszínűség ösztönzően hat a közös fejlődésre. Ahhoz, hogy egyenrangú, megbecsült tagja lehessünk az európai népek közösségének, saját kultúránk, ezen belül hangsúlyosan saját anyanyelvünk megőrzésével és ápolásával tehetjük a legtöbbet.

Azért is kell a szakmai anyanyelvvvel foglalkozni, mert a szakmák, a tudományágak sokszínűsége talaján szükség van a közös gondolkodásra, ahhoz viszont egymás gondolatainak pontos megértésére.

Melyek a fő szakmai nyelvhasználati területek?

A három fő terület, ahol lényege haladást kell elérjünk:

- szakmán, tudományágon belül egységes, világos, egyértelmű és szabatos nyelvhasználat valamint szókincs kialakítása,
- a szakmák, tudományágak közötti ismeret- és gondolkodásmód csere érdekében a közösen érthető és művelhető szakmai anyanyelv kialakítása;
- meg kell teremteni az olyan nyelvezet kialakításának és művelésének igényét és feltételeit, amely közérthetővé teszi a szakmák képviselői, valamint a közszereplők mondanivalóját.

Tekintettel arra, hogy a szakmai, a tudományos ismeretek egyre nagyobb része áramlik a „köz” irányába, az utóbbi igény vonatkozik minden rendű és rangú közszereplőre, például újságírókra, tanárookra, szakírókra, politikusokra, jogászokra stb.

Statisztikai adat szerint a népesség mintegy 12%-a felsőfokú végzettségű, de tevékenységük vagy annak hatása az egész népességre kiterjed. A társadalom kultúrája színvonala emelkedésének előfeltétele az egyértelmű és gyors információáramlás, amely a közérthető szabatos nyelvhasználat nélkül lehetetlen.

Mire van szükség?

Szükség van nagyarányú, szervezett tevékenységre, amely felöleli a tervezés és a megvalósítás eljárásainak összességét a kitűzött cél elérésére.

A kitűzött cél, röviden: mondjuk magyarul.

A kitűzött cél egy kicsit részletesebben:

- érthető, egyértelmű, szabatos ismeretközlés az elfogadott és széles körben ismert szavak, és mindenki által ismert, magyaros szerkezetű mondatok használatával;
- rövid, lényegre törő kifejezésmód használata;
- a felesleges idegen szavak és idegen mondat szerkezetek mellőzése: azaz a meglévő és alkalmas magyar szavak használatának általánossá tétele, az esetleg hiányzó magyar szavak és kifejezések idegen megfelelői helyett alkalmas új magyar szavak megalkotása és elterjesztése. Továbbá a terjedős és/vagy nem magyaros szövegszerkezetek helyett rövid, tömör és magyaros mondat szerkezetek használata.

Hiszen a nyelvi közlés lényege: akinek a közlés szól, késedelem nélkül, helyesen megértse. Az ilyen nyelvi közlés a nyelv „tiszteséges” használatának alapvető célja. A kertelés, a mellébeszélés teljesen felesleges és káros, ezért „tiszteségtelen”.

Kinek az ügye a nyelv „tiszteséges” használata és fejlesztése?

A nyelv tisztességes használata és fejlesztése nem lehet csak a nyelvészek, illetve a nyelvművelők ügye. A magyar értelmiségnek - a magas fokú idegen nyelvismeret mellett — kiválóan meg kell tanulnia magyarul írni és beszélni. Nem szabad az idegen kifejezések, ködös fogalmazás használatával a nagyképűség csapdájába esni, mert gyakran nem csak a nagyközönség, a más szakmát, tudományágat művelők, de még a saját szakmabeliek sem értik világosan az így beszélőket vagy írókat. Vagyis elő kell segíteni a magyar nyelv tudatos használatát, amihez a nyelvészek közreműködésére is szükség van; de a nyelvet tudatosan használók alapfeladata kell legyen. Továbbá a szakmai szervezetek foglalkozzanak szűkebb szakmájuk szaknyelvének tudatos művelésével, és teremtsék meg a tudós nyelvészek bekapcsolódásának lehetőségét is.

Kiss József
ny. igazgató, műszaki tanácsadó,
a Mondjuk magyarul mozgalom
egyik elindítója

A cikket a kiadó szíves hozzájárulásával a Szakújságíró 2003. évi 1. számából vettük át.

A Selmeci Társaság kiadványai

A Selmeci Társaság, soproni székhelyű, hagyományőrző diáktársaság. A Társaság célja az Erdőmérnöki Karon belül a selmeci-soproni diákélet megőrzése. Törekszik régi könyvek, kiadványok felkutatására, és anyagi lehetőségeihez mérten új kiadásukra. A Társaságunk már eddig is több könyvet felkarolt, az egyetemen összegyűjtött, újra nyomtatott.

A Társaságnál jelenleg az alábbi könyvek szerezhetőek be:

Tassonyi Ernő: Aki a párját keresi	700 Ft
Zichy Géza: A leányvári boszorkány	500 Ft
Ruzsinszky László: Tempus	700 Ft
Sík Lajos: Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián...	700 Ft
Bartha Dénes – Oroszi Sándor: Selmec, Selmec, sáros Selmec...	400 Ft
Bartha Dénes – Oroszi Sándor: Itt tó van a Táttra ölen...	400 Ft
Az Erdőmérnöki Főiskola jelentése az 1956/57. iskolai év eseményeiről	300 Ft

A fenti művek megrendelhetőek:

Selmeci Társaság (elnök: Megyery Ákos)
9400 Sopron, Ady Endre u. 5. Fekete Zoltán Kollégium
Telefon: 06/30-271-04-19; e-mail: amegyery@netposta.net

Jó szerencsét! Üdv az erdésznek!
Megyery Ákos a. Mogyoró

**HUNGARIAN JOURNAL OF MINING
AND METALLURGY** **MINING**

FROM THE CONTENT

Heves, G.: The mining relations of Johannesburg Earth Summit 2002	2
Dr. Tóth, M.: Common and global bases of economic evaluation of regenerative and non regenerative natural resources	7
Dr. Katics, F.: Economical effects of the changeover longwall's pre-establishment	18
Dr. Ládai, T.: Investigation of mining subsidence in the process of time	22
Dr. Biró, J. – Pál, I.: Mathematical analysis of the methane evolution data in Mecsek colliery (Part I.)	27
Eötvös, L.: Is it useful to put in action the Ofenbánya mines?	38
– Celebrations on Saint Barbara's Day 2002	41

Magyarország energiahordozó-termelése és -importja 2001-ben

Magyarország összes reménybeli szénvagyon			
Széntípus	Földtani	Kitermelhető	Ipari
	Mt	Mt	Mt
Feketeszén	296,0	333,7	36,7
Barnaszén	1289,4	975,0	78,2
Lignit	1340,9	1235,6	–
Mindösszesen	2926,3	2544,3	114,9

A felsorolás nem tartalmazza a koksz, brikett, tűzifa, kőolajtermékek, gázolin és PB-gáz termelését és importját.

Forrás: Magyarország ásványi nyersanyagvagyon, Magyar Geológiai Szolgálat, 2002.